

قوانین

۳۷/۵/۱۳

شماره ۱۰۶۸۴

وزارت دارائی

فرمان همایونی دایر باجرای قانون راجع باصلاح قانون بازنشستگی و اصلاح حقوق بازنشستگان و قانون مزبور که بتصویب مجلسین شورایملی و سنا رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد.

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم.

ماده اول (قانون راجع باصلاح قانون بازنشستگی و اصلاح حقوق بازنشستگان که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود. ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند. بتاریخ دوازدهم

تیرماه ۱۳۳۷

قانون راجع باصلاح قانون بازنشستگی

و اصلاح حقوق بازنشستگان

ماده واحده) بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق کلیه بازنشستگان کشوری را که قبل از قانون مصوب ۱۳۲۸/۱/۱۸ بازنشسته شده اند برطبق قانون اخیرالذکر ترمیم و از اول سال ۳۸ پرداخت نماید.

موظفین و وراث بازنشستگانی هم که مورث آنان قبل از اجرای قانون مصوب ۱۳۳۸/۱/۱۸ در گذشته اند مشمول مقررات مذکور خواهد بود.

تبصره ۱) کارمندان و خدمتگذاران کشوری که قبل از رسیدن بحد بازنشستگی فوت و وراث آنها از صندوق بازنشستگی استفاده نمینمایند و همچنین ورثه بازنشستگانی که کمتر از نصف آخرین حقوق مورث خود دریافت میدارند نصف آخرین حقوق و کمک دریافتی کارمندان متوفی در باره ورثه قانونی آنها برقرار و از اعتبارات مذکور در بودجه وزارتخانه مربوطه پرداخت خواهد شد.

ماده ۴۸ - قانون استخدام کشوری و ماده ۳ قانون مصوبه ۲۸ آذر ۳۳ از تاریخ تصویب این قانون ملغی میشود.

قوانین

تبصره ۲) از تاریخ تصویب این قانون کسور بازنشستگی که از حق گماشته افسران و کارمندان و فوق العاده ویژه درجه داران و افراد شهربانی کسر می گردد بحساب صندوق بازنشستگی کشوری تحویل و اداره کل شهربانی مکلف است دفاتر و صورت حساب درآمد و هزینه قانونی صندوق بازنشستگی اختصاصی شهربانی را از تاریخ دیماه ۱۳۳۵ تا تاریخ دیماه ۱۳۲۵ تا تاریخ تصویب این قانون با اداره کل بازنشستگی ارسال و موجودی صندوق را بلافاصله پس از تصویب این قانون بحساب بازنشستگی کشوری تحویل نماید و حقوق بازنشستگی که بحق گماشته و فوق العاده تعلق می گیرد از صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت خواهد شد.

تبصره ۳) افسران و کارمندان و درجه داران و افراد شهربانی کل کشور که بازنشسته شده و میشوند و در زمان اشتغال از حق گماشته و فوق العاده ویژه استفاده نموده اند و همچنین بعد از فوت ورثه قانونی آنان میتوانند بماخذ حق گماشته و فوق العاده ای که بشاغلین پرداخت میشود از حق بازنشستگی استفاده نمایند. مشروط بر اینکه کسور مقرر را بماخذ حق گماشته و فوق العاده ای که بشاغلین پرداخت میشود نسبت بتمام مدت خدمت (از تاریخی که حق گماشته و فوق العاده ویژه دریافت نموده اند طبق قانون ۳۵/۱۲/۲۵) پس از وضع مبلغ پرداختی نقداً یا با قسط که کمتر از ربع دریافتی نباشد بصندوق بازنشستگی کشوری پرداخت نمایند.

تفاوت حاصله در نتیجه اجرای این تبصره در باره کسانی که قبل از تصویب قانون ۳۵/۱۲/۲۵ بازنشسته شده اند از تاریخ اجرای قانون مذکور تأدیه خواهد شد.

تبصره ۴) از تاریخ تصویب این قانون یک درصد (۱٪) بنرخ کسور بازنشستگی کلیه کارمندان و خستگزاران کشوری افزوده میشود.

تبصره ۵) دولت مکلف است هر موقع بهر عنوان تغییری در حقوق کارمندان بازنشسته و وراث آنها را بهمان نسبت ترمیم نماید.

تبصره ۶) وزارتخانه ها و شرکتها و مؤسسات و سازمان های دولتی و سازمان برنامه و شهرداری ها و دستگاه های تابعه آنها مکلفند کارمندان و خدستگزاران خود را که مشمول قوانین و مقررات استخدام دولتی هستند و سن آنها به ۶۵ سال تمام رسیده یا برسد (با استثنای قضات دیوان عالی کشور و دادگاه عالی انتظامی و استادان و پزشکان دانشگاه و شهربانی کل کشور که مشمول قوانین خاصی هستند) با هر قدر مدت خدمت بازنشسته نمایند و همچنین وزارتخانه ها و دستگاه های نامبرده میتوانند کسانی را که دارای شصت سال عمر و یاسی سال سابقه خدمت هستند و یا دارا شوند (با استثناء قضات دادگستری و استادان و پزشکان دانشگاه و کارمندان کشوری که مشمول قوانین خاصی هستند) بازنشسته نمایند. ملاک تشخیص سن شناسنامه ای است که در تاریخ تصویب قانون در دست دارند.

تبصره ۷) در مواردی که کارمندان طبق قوانین مربوطه میتوانند تقاضای بازنشستگی نمایند دولت مکلف است تقاضای کارمندان را قبول نماید.

قوالین

تبصره ۸) بند (ب) ماده اول قانون صندوق بازنشستگی شهربانی کل کشور مصوب ۲۵ اسفند ماه ۱۳۳۵ بشرح ذیل اصلاح میشود.
درجه داران و همردیفان و افراد شهربانی با داشتن بیش از بیست سال سابقه خدمت بشرط داشتن پنجاه سال سن.

تبصره ۹) درجه داران همردیفان و افراد شهربانی در صورتیکه دارای سی سال متوالی سابقه خدمت و پنجاه و پنج سال تمام سن باشند الزاماً بازنشسته می شوند و همچنین وزیر کشور طبق پیشنهاد رئیس کل شهربانی میتواند درجه داران و همردیفان و افرادی که دارای ۳۰ سال خدمت متناوب و یا پنجاه سال تمام سن باشند بازنشسته نماید.

تبصره ۱۰) کلیه وزارتخانه ها مأمور اجرای این قانون میباشند.
قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده و ده تبصره است در جلسه سه شنبه سوم تیرماه یکهزار و سیصد و سی و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است.
نخست وزیر

۳۷/۵/۷

شماره ۱۰۳۹۲ ک ۳۱۷

وزارت دارائی

آئین نامه های اجرای قانون اصلاح قانون مالیات بر درآمد که جمعاً مشتمل بر ۲۷ ماده و ۱۷ تبصره میباشد و در تاریخ ۳۷/۴/۲۴ بتصویب کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد:

آئین نامه های اجرای قانون اصلاح قانون مالیات بر درآمد

آئین نامه نشانی های مالیاتی

کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی در اجرای تبصره ۳ ماده ۷ قانون اصلاح مالیات بر درآمد مصوب تیرماه ۱۳۳۷ آئین نامه زیر را در جلسه مورخ ۳۷/۴/۲۴ تصویب نمود:

ماده ۱ - نشانی های قانونی عبارتند:

۱ میزان سرمایه

۲ میزان فروش

۳ میزان کرایه محل پیشه و اگر اجاره نباشد از روی املاک مشابه

۴ میزان درآمد ناویژه

۵ میزان حقوق یا دستمزدی که بکارمندان و کارگران پرداخت شده است.

۶ میزان قوه ماشین و مقدار مواد اولیه که بمصرف رسیده و ارزش محصولاتی که

بلست آمده.

قوانین

- ۷ تعداد دستگاههای پارچه بافی
  - ۸ تعداد دوک در کارخانه های نخریسی
  - ۹ میزان حق بیمه
  - ۱۰ میزان ظرفیت وسائط رانندگی و دوبه ها و سایر وسائل حمل و نقل
  - ۱۱ واحد معمولی دستمزد
  - ۱۲ تعدادبهای اتومبیلهای شخصی
  - ۱۳ تعدادکشتار درمورد قصابها و کشتارکنندگان
  - ۱۴ تیراژ و تعداد فروش و آبونمان روزنامه و تعداد مجله ای که در هفته یاماه چاپ میشود.
  - ۱۵ تعداد صندلی های تآتر و سینما و کافه ها و رستورانها و قهوه خانه ها و غیره
  - ۱۶ تعداد تختخواب و پزشکان و جراحان و بیماران مراجعه کننده در بیمارستانها و زایشگاهها و آزمایشگاهها و امثال آن
  - ۱۷ میزان تمبر مصرف شده از طرف دفاتر اسناد رسمی
  - ۱۸ پیشینه مالیاتی
- ماده ۲ - مشمولین مکلفند مدارك مربوط بنشانیهای قانونی را در دسترس مأمورین قرار دهند والا نشانیها طبق تحقیقات تعیین میشود.
- ماده ۳ - ممکن است در آمد ویژه مؤدیان را با اعمال یک یا چند نشانی تعیین کرد و چنانچه چند نشانی اعمال شود خدمتوسط درآمدی که از نتیجه اعمال نشانی های مختلف بدست می آید ملاك تشخیص مالیات و صدور پیش آگهی می باشد.

آئین نامه کمیسیون تقویم اموال غیر منقول

- کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی در اجرای تبصره ۲ ماده ۱۲ قانون اصلاح مالیات بر درآمد مصوب تیرماه ۱۳۳۷ آئین نامه زیر را در جلسه مورخ ۲۴ تیرماه ۳۷ تصویب نمود.
- ماده ۱ - کمیسیون مذکور در بند ج ماده ۱۲ قانون اصلاحی بر حسب دعوت دارائی در اداره دارائی محل تشکیل میگردد.
- تبصره - کمیسیون فوق در سال جاری یکماه پس از ابلاغ این آئین نامه و بعداً سه ماه قبل از انقضای مدت دو سال دعوت و تشکیل خواهد شد.
- ماده ۲ - اداره دارائی محل قبلاً بوسیله اشخاص و کارمندان خبره و از روی نقشه اراضی داخل و خارج را از لحاظ ارزش منطقه بندی نموده و نیز بهای واحد هر نوع ساختمان را تعیین و برای تصویب بکمیسیون تقویم پیشنهاد مینماید در منطقه بندی نکات زیر مورد توجه قرار خواهد گرفت.
- الف - تقسیم بندی مناطق بنحوی انجام شود که تفاوت قیمت اراضی در یک منطقه بیش از یک برابر نباشد.

قوانین

ب - در نقاطیکه ارزش زمین واقع در بر خیابان، بلوار، میادین و امثال آن نسبت بسایر زمینهای واقعه در آن منطقه از لحاظ قیمت تفاوت فاحش دارد باید منطقه جداگانه محسوب و بهای زمین بطور طولی و عمقی که معمولاً از مرغوبیت و امتیازات مجاورت نقاط مذکور بهره مند میگردد تعیین و ارزش آن معلوم گردد.

تبصره - اراضی اعم است از زمین یا عرصه زیر بنا

ماده ۲ - برای ارزیابی ساختمانها و مستغلات ارزش هر متر مربع بنای هر طبقه بتفکیک سه نوع ساختمان ۱ - بتون آرمه ۲ - آجر یا تیر آهن ۳ - آجر خشت و گلی با چوب و امثال آن تعیین میگردد.

تبصره - حوض، آب انبار، دیوار هر ساختمان که مجزی از ساختمان اصلی باشد جزو مساحت زیر بنا محسوب نخواهد شد.

ماده ۴ - کمیسیون تقویم باید در اسرع وقت رسیدگی خود را نسبت به گزارش دارائی خاتمه داده بهای اراضی مناطق مختلفه و حدود مشخص هر منطقه و ارزش واحد هر یک از انواع ساختمانها را به تفکیک تعیین و با نقشه کامل مناطق ضمن تنظیم صورت مجلس به اداره دارائی ابلاغ و اداره مزبور بلافاصله نظر کمیسیون را برای اطلاع عموم آگهی و نقشه مناطق را بدفاتر اسناد رسمی ارسال دارد.

تبصره ۱ - دفاتر اسناد رسمی مکلفند از تاریخ ابلاغ اداره دارائی مالیات متعلقه را بر اساس نظر کمیسیون در موقع تنظیم اسناد وصول نمایند مگر اینکه بهائیکه در سند معامله ذکر میشود بیش از بهای معینه از طرف کمیسیون تقویم باشد که در اینصورت بهای مذکور مأخذ مالیات خواهد بود.

تبصره ۲ - املاکی که کمیسیون تقویم ارزش آنرا تعیین ننماید ارزش مذکور در سند ملاک مالیات است.

تبصره ۳ - کمیسیون حداقل با شرکت ۳ نفر از نمایندگان تشکیل میشود و آراء آن با اکثریت عده حاضر مناط اعتبار است در مواردیکه کمیسیون با ۴ نفر تشکیل شود و آراء طرفین مساوی باشد آراء هر طرفی که با پیشنهاد اداره دارائی نزدیکتر باشد مأخذ عمل قرار میگیرد.

ماده ۵ - در هر مورد که مساحت زمین در سند مالکیت ذکر نباشد و همچنین در مورد معامله هر نوع بنا و ساختمان دفتر خانه ها مکلفند پس از گواهی و اعلام نظر اداره دارائی راجع بمساحت زمین و نوع ساختمان و مقدار زیر بنا اقدام به تنظیم سند نمایند.

تبصره ۱ - صاحبان اراضی و ساختمانها و مستغلات میتوانند در هر موقع به اداره دارائی محل مراجعه و گواهینامه حاکی از مساحت و مقدار عرصه و نوع ساختمان و مقدار زیر بنا را دریافت دارند. دارائی محل مکلف است ظرف ۱۵ روز گواهی مزبور را بمتقاضی بدهد. تاریخ آخرین بازدید محل از طرف دارائی باید در گواهینامه ذکر گردد و اعتبار گواهی مذکور ۳ ماه از تاریخ آخرین بازدید دارائی می باشد.

تبصره ۲ - در موارد فوق اداره دارائی مکلف است حداکثر تا ۷ روز از تاریخ وصول استعلام دفترخانه نظر خود را بدفترخانه اطلاع دهد چنانچه ظرف مدت مذکور

قوانین

اطلاع ندهد دفترخانه براساس بهائی که در سند معامله ذکر می شود مالیات را وصول خواهد نمود و اگر نظر اداره دارائی که بدفترخانه در مهلت مقرر اطلاع داده مورد قبول معامل نباشد انتقال دهنده میتواند پس از پرداخت مالیات بدارائی محل اعتراض بدهد باین اعتراض کمیسیون تشخیص بدوی محل خارج از نوبت رسیدگی خواهد نمود و رأی کمیسیون قطعی و لازم الاجرا است و اگر طبق رأی مذکور مالیات اضافه پرداخت شده باشد اداره دارائی مکلف بردآن می باشد.

تبصره - هر گاه رسیدگی کمیسیون تشخیص مستلزم هزینه باشد معترض باید هزینه متعلقه را طبق معمول پردازد.

تبصره ۴ - در موارد فوق الذکر اگر مالیات مشخصه از طرف کمیسیون تشخیص با مالیات اعلام شده از طرف اداره دارائی بیش از ۲۰٪ اختلاف داشته باشد دولت مکلف است هزینه رسیدگی را که قبلاً از طرف مؤدی پرداخت شده نیز مسترد نماید.

ماده ۶ - بهای منطقه ای از لحاظ وصول مالیات اراضی موضوع ماده ۲۱ قانون اصلاحی مالیات بر درآمد مصوب تیرماه ۱۳۳۷ نیز مآخذ عمل خواهد بود.
ماده ۷ - تابعین و اعلام بهای جدید بهای منطقه ای که قبلاً معلوم شده مآخذ وصول مالیات خواهد بود.

ماده ۸ - کلیه ادارات و سازمانهای دولتی و بانکها و شهرداریها و سایر مؤسسات مکلفند هر گونه اطلاع و نقشه و اسنادی که از طرف ادارات دارائی برای اجراء مقررات این آئین نامه از آنها خواسته شود در اختیار دارائی بگذارند.
ماده ۹ - در مورد امور مالیاتی دفاتر اسناد رسمی مکلفند دستورهای وزارت دارائی را اجرا نمایند.

آئین نامه مالیات بر اراضی و جرائم متخلفین

کمیسیون قوانین دارائی در اجراء بند (ج) تبصره ۳ و تبصره ۹ ماده ۲۱ قانون اصلاح مالیات بر درآمد مصوب تیرماه ۱۳۳۷ آئین نامه زیر را در جلسه مورخ ۲۴ تیرماه ۱۳۳۷ تصویب نمود:

ماده ۱ - مشمولین مالیات مکلفند اظهار نامه مقرر را بضمیمه رونوشت مدارک حاکی از مالکیت یا تصرف مالکانه خود در موعد قانونی بداره دارائی محل وقوع ملک تسلیم و مالیات متعلقه را طبق ارزش معینه از طرف کمیسیون تقویم اموال غیر منقول و در صورتیکه قیمت منطقه ای اعلام نشده طبق ارزش زمین مطابق آخرین معامله مندرج در سند مالکیت و چنانچه هیچیک از این دو مآخذ در دست نباشد براساس ارزش مورد قبول خود تأدیه نمایند.
تبصره - مالیات اراضی در هر سال در سه قسط متساوی یکی تا آخر تیرماه با اظهارنامه و قسط دوم تا آخر آبان ماه و قسط سوم تا آخر اسفند ماه آن سال و در سال ۱۳۳۷ قسط اول آن تا اول مهرماه با اظهارنامه باید پرداخت گردد.

ماده ۲ - هر گاه مشمولین این مالیات در موعد مقرر از تسلیم اظهارنامه خودداری کنند یا اظهارنامه آنها ناقص یا خلاف حقیقت باشد مالیات مطابق ارزش منطقه ای با آخرین قیمت مورد معامله مذکور در سند مالکیت تشخیص و به آنها ابلاغ خواهد شد.

قوانین

در صورتیکه به تشخیص اداره دارائی تسلیم نشوند وظرف سی روز از تاریخ ابلاغ بتشخیص اداره نامبرده کتباً اعتراض کنند باعثراض آنها طبق ماده ۲۱ قانون مالیات بردرآمد مصوب فروردین ماه سال ۳۵ رسیدگی خواهد شد.

تبصره ۱ - در مواردیکه ارزش منطقه‌ای معین نشده و بهای آخرین معامله در دست نباشد مالیات براساس ارزش ملک در فروردین ماه سال مربوطه بوسیله کارشناس اداره دارائی تشخیص و از مودی مطالبه و در صورت اعتراض بتشخیص دارائی بترتیب مذکور در فوق رفتار خواهد شد.

تبصره ۲ - سند مالکیت اعم از اسناد مالکیت ثبت شده یا اسنادی که طبق مقررات عمومی مثبت مالکیت باشد.

تبصره ۳ - بهای مذکور در اسناد نقل و انتقالات مشمول قانون مالیات بر ارث و نقل و انتقالات بلاعوض ماخذ و ملاک دریافت این مالیات نیست.

تبصره ۴ - کمیسیونهای تشخیص مجاز نیستند در رسیدگی باختلافات دارائی با مودیان از ارزش منطقه‌ای املاک یا آخرین بهای معامله عدول نمایند.

ماده ۳ - اراضی مزروعی مشمول بند (ح) تبصره ۳ ماده ۲۱ قانون عبارت از اراضی است که لااقل دو سال قبل از سال مالیاتی در آن زراعت شده و در سال مالیاتی هم زراعت آن ادامه داشته باشد با رعایت آیش زراعتی بنا بعرف محل.

ماده ۴ - هر قطعه زمینی که در آن ساختمان قابل سکنی شده باشد یا بعداً بشود تا ده برابر زیر ساختمان از مالیات معاف و مازاد آن مشمول مالیات است.

ماده ۵ - اراضی بائر کارخانجات و مؤسسات تا پنج برابر زیر بنا از پرداخت مالیات معاف و مازاد آن مشمول مالیات میباشد.

ماده ۶ - استفاده مؤسسات مذکور در بند الف تبصره ۳ ماده ۲۱ از معافیت مقرر منوط بگواهی مراجع صلاحیت‌دار از قبیل فرهنگ ، بهداری و شهرداری میباشد.

ماده ۷ - زیان دیرکرد از تاریخ سررسید پرداخت مالیات احتساب و مدت بیش از پایزده روز یکماه احتساب و کمتر از پانزده روز احتساب نخواهد شد.

ماده ۸ - کسانی که مطابق ماده ۲۱ قانون و مقررات این آئین نامه مکلف به تسلیم اظهارنامه و پرداخت مالیات هستند چنانچه از تسلیم اظهارنامه و پرداخت مالیات در موعد مقرر خودداری یا خلاف واقع تسلیم نمایند مشمول جرائم مقرر در آئین‌نامه جرایم قانون بردرآمد خواهند بود.

ماده ۹ - در مواردیکه طبق تبصره ۶ ماده ۲۱ قانون اداره دارائی باید گواهی‌نامه مالیاتی صادر نماید چنانچه مودی نسبت بمالیات مشخصه دارائی معترض باشد پس از پرداخت مالیات مورد مطالبه گواهی‌نامه دریافت و در ظرف مدت ده روز از تاریخ پرداخت مالیات کتباً اعتراض نماید طبق ماده ۲۱ قانون مالیات بردرآمد مصوب فروردین ماه ۱۳۳۵ خارج از نوبت رسیدگی بعمل خواهد آمد.

قوانین

چنانچه بر طبق رأی قطعی اضافه پرداخت باشد دارائی مکلف برد اضافه پرداختی میباشد.

« آئین نامه مالیات مستغلات غیر اجاری »

کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی در اجرای تبصره؛ ماده ۲۲ قانون اصلاح مالیات بر درآمد مصوب تیر ماه ۱۳۳۷ آئین نامه زیر را در جلسه مورخ ۲۴ تیر ماه ۱۳۳۷ تصویب نمود:

ماده ۱ - مالیات مستغلات غیر اجاری از مالکک متناسب سهم و مدت مالکیت تعیین و دریافت میشود.

تبصره ۱ - مقصود از مالکک در این مقام اشخاصی هستند که بهر صورت ملک را در تصرف مالکانه دارند.

تبصره ۲ - حوض، آب انبار، مستراح، گلخانه، آشپزخانه، کاراژ، طویله، دالان، انبار هیزم و ذغال و دیوار که از ساختمان اصلی مجزا باشد جزو مساحت زیر بنا محسوب نخواهد شد.

ماده ۲ - در مورد مستغلاتی که قسمتی از آن در اجاره و قسمتی غیر اجاری باشد مالیات آن قسمت که اجاره است طبق مقررات مالیات مستغلات اجاری و از بقیه طبق مقررات مربوط مالیات دریافت خواهد شد.

ماده ۳ - تاریخ تسلیم اظهارنامه مشمولین مالیات مستغلات غیر اجاری تا آخر تیرماه هر سال و مواعد و اقساط پرداخت مالیات همان تاریخها و اقساط مالیات مستغلات اجاری میباشد.

ماده ۴ - برای سال اول اجرای این ماده از قانون اظهارنامه های مالیاتی که در موعد مقرر از طرف مودیان تسلیم میشود عیناً از طرف ادارات دارائی قبول و مالیات بر اساس آن واریز خواهد شد.

ماده ۵ - جرائم متخلفین مالیات غیر اجاری و همچنین طرز رسیدگی باختلافات بین مودیان و ادارات دارائی همانست که در مورد مودیان مالیات مستغلات اجاری اجرا میشود.

ماده ۶ - هر یک از آئین نامه های قانون مالیات بر درآمد که در جریان عمل احتیاج باصلاح پیدا نماید از طرف وزارت دارائی پیشنهاد لازم بکمیسیون قوانین دارائی خواهد شد.

چهار فقره آئین نامه فوق مشتمل بر بیست و هفت ماده و هفده تبصره که در جلسه بیست و چهارم تیرماه یکهزار و سیصد و سی و هفت بتصویب کمیسیون قوانین دارائی رسید قابل اجرا میباشد.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

نخست وزیر

اصل آئین نامه در دفتر نخست وزیر است.

پیرو نامه شماره ۴۱ رك - ۶۸۲-۳۶/۱/۲۴ بدینوسیله فرمان ملوکانه دائر باجرای بقیه مواد لایحه قانونی با اصلاح قسمتی از مواد قانون آئین دادرسی کیفری و قانون مزبور که بتصویب کمیسیون مشترك دادگستری مجلسین رسیده و بموجب قانون اجازه اجرای لوایح پیشنهادی وزارت دادگستری مصوب ششم مرداد ماه ۳۵ موقتاً قابل اجرا می باشد ذیلاً ابلاغ میگردد .

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم :
ماده اول - بقیه مواد از لایحه قانونی اصلاح قسمتی از مواد قانون آئین دادرسی کیفری که بتصویب کمیسیون مشترك دادگستری مجلسین سنا و مجلس شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است موقتاً قابل اجرا میباشد .
ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند . بتاریخ بیست و دوم مرداد ماه ۱۳۳۷

بقیه مواد از لایحه قانونی اصلاح قسمتی از مواد قانون

آئین دادرسی کیفری

ماده ۱۶۹ - بطریق زیر اصلاح میشود :

ماده ۱۶۹ - دادستان شهرستان در جریان تحقیقات و حتی بعد از صدور قرار نهائی و قبل از تنظیم کیفرخواست می تواند از بازپرس درخواست تشدید یا تخفیف تأمین نماید در صورت تقاضای تخفیف بازپرس مکلف بقبول آنست و در صورت تقاضای تشدید هر گاه بین بازپرس و دادستان موافقت حاصل نشود پرونده برای رفع اختلاف بدادگاه شهرستان ارسال می شود - دادگاه در جلسه اداری خارج از نوبت رسیدگی و اظهار نظر می کند و بازپرس طبق نظر دادگاه اقدام می نماید و پس از تنظیم کیفرخواست دادستان شهرستان نیز می تواند از دادگاه جنحه موجهاً درخواست تشدید یا تخفیف نماید و همچنین دادستان استان میتواند از دادگاه جنائی و دادگاه استان درخواست تشدید یا تخفیف تأمین کند قرار دادگاه در صورتیکه مبنی بر تخفیف یا رد درخواست باشد قطعی است .

هر گاه متهم از دادگاه درخواست تخفیف یا تبدیل تأمین کند دادگاه بدو درخواست متهم رسیدگی و قرار مقتضی صادر مینمایند قرار دادگاه در این مورد قطعی است . متهم نیز میتواند از دادگاههای مذکور درخواست تخفیف نماید .

فوائین

تقاضای فرجام نسبت باصل حکم مانع از آن نخواهد بود که دیوان جنائی و یا دادگاه استان و یا دادگاه جنحه که از حکم آنها تقاضای فرجام شده است نسبت بتقاضای تخفیف تأمین رسیدگی نماید و در صورت تقاضا از دادگاه کلیه اقدامات مربوط به قبول تخفیف تأمین نیز با خود دادگاه است.

ماده (۱۷۱) بطریق ذیل اصلاح می شود :

ماده ۱۷۱ - قرارهای بازپرس در موارد ذیل قابل شکایت است :

- ۱ - قرار عدم صلاحیت. بنا بتقاضای دادستان یا متهم .
- ۲ - قرار منع تعقیب که با موافقت دادستان صادر شده. بتقاضای شاکی خصوصی.
- ۳ - قرار اناطه که طبق ماده ۱۷ صادر می شود. بتقاضای دادستان یا شاکی

خصوصی .

۴ - قرار توقیف متهم. بتقاضای متهم.

۵ - قرار تشدید تأمین که با موافقت دادستان صادر می شود بتقاضای متهم.

۶ - قرار تأمین خواسته که طبق ماده ۶۸ صادر می شود بتقاضای متهم .

۷ - قرار موقوف ماندن تعقیب. بتقاضای دادستان یا شاکی خصوصی .

مهلت شکایت از قرارهای فوق ده روز است و ابتدای آن از روز اعلام یا ابلاغ

قرار است .

ماده (۱۷۲) بطریق زیر اصلاح میشود :

ماده ۱۷۲ - مرجع شکایت از قرار توقیف و قرار عدم صلاحیت و قرار تشدید

تأمین و تأمین خواسته دادگاه شهرستان است و در سایر موارد مذکور در ماده ۱۷۱ دادگاه استان است .

رسیدگی با اعتراضات بر قرار بازپرس کتباً در جلسه اداری خارج از نوبت بدون

حضور دادستان بعمل خواهد آمد حکم دادگاه جز در مورد شق ۲ ماده ۱۷۱ که بموجب ماده ۱۸۰ رفتار میشود قطعی است.

ماده (۱۸۰) بطریق زیر اصلاح میشود :

ماده ۱۸۰ - رأی دادگاه استان بر منع تعقیب متهم بعلت عدم کفایت دلیل

قطعی است ولی رأی دادگاه مزبور در مورد ثبت ملک غیر و همچنین از لحاظ جرم ندانستن عمل انتسابی یا شمول مرور زمان از طرف دادستان یا شاکی خصوصی قابل شکایت

فرجامی است .

هر گاه دادگاه استان بعلت عدم کفایت دلیل رأی بر منع تعقیب متهم صادر نماید

متهم را دیگر نمیتوان بهمان اتهام تعقیب کرد مگر بعد از کشف دلایل جدید که در اینصورت

فقط برای یک مرتبه میتوان متهم را با اجازه دادگاه استان مجدداً تعقیب کرد - هر گاه

دادگاه تعقیب مجدد متهم را تجویز نماید بازپرس رسیدگی و قرار مقتضی صادر مینماید.

تبصره زیر بماده ۲۰۸ اضافه میشود :

قوالین

تبصره - صلاحیت دادگاه بخش در ضرر و زیان ناشی از جرم که طبق مقررات اقامه میشود تا حدود پنجاه هزار ریال خواهد بود.

ماده ۲۳ (بطریق زیر اصلاح می شود :

ماده ۲۲ - فاصله بین ابلاغ احضاریه و مواعد احضار لااقل سه روز است و هرگاه امر از اسور فوری باشد میتوان متهم را زودتر احضار کرد و در هر صورت ماده ۱۱۸ آئین دادرسی مدنی در مورد مسافت لازم الرعایه است .

مواد ۲۳۲ و ۲۳۳ نسخ میشود :

ماده ۲۳۴ (بطریق زیر اصلاح میشود :

ماده ۲۳۴ - برای جلوگیری از فرار یا پنهان شدن متهم دادگاه میتواند طبق ماده ۱۲۹ و با رعایت مواد ۱۳۰-۱۳۱-۱۳۲-۱۳۳-۱۳۴-۱۳۵-۱۳۶ تأمین اخذ نماید.

تبصره - توقیف احتیاطی متهم بعنوان جلوگیری از تبانی یا فرار یا پنهان شدن در اسوری که در صلاحیت دادگاه بخش است ممنوع میباشد و برای ضبط وثیقه یا اخذ وجه الکفاله و غیره کلیتاً مطابق ماده ۱۳۶ مکرر رفتار رئیس دادگاه بجای دادستان اقدام مینماید - موارد شکایت و ترتیب شکایت همان است که در ماده نامبرده ذکر شده است .

مواد ۲۳۵-۲۳۶-۲۳۷-۲۳۸-۲۳۹ - نسخ میشود .

فقره ۲ از بند دوم ماده ۲۴۶ بطریق زیر اصلاح میشود :

۲ - زوج یا زوجه مدعی خصوصی و اسلاف و اعقاب یا برادران و خواهران و سایر اقربای او تا درجه سوم از طبقه دوم .

ماده ۲۴۷ (بطریق زیر اصلاح میشود :

ماده ۲۴۷ - باستثنای موارد مذکور در مواد ۲۴۵ و ۲۴۶ گواه باید قبلاً طبق ماده ۱۴ اصلاحی سوگند یاد کند .

تنبیه - آنچه در شرایط شهادت در چهار ماده قبل مذکور است راجع بشهود تحقیق است اما شرایط بینه شرعیه که میزان قضاوت شرعی است همان شرایطی است که در شرع مقرر است .

ماده ۲۶۱ - بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۶۱ - دادگاه بعد از تکمیل رسیدگی و استماع عقیده نماینده دادستان و شنیدن آخرین دفاع متهم (در صورتی که حاضر باشد) مبادرت به صدور حکم میکند .

تبصره ۱ - مدیر دفتر دادگاه بخش سمت نماینده دادستان را خواهد داشت .

تبصره ۲ - در صورتی که حکم بر محکومیت متهم صادر شود باید قطعیت یا عدم قطعیت آن و مهلت شکایت و مرجعی که متهم میتواند شکایت نماید در ذیل حکم بطور روشن نوشته شود و بطور کلی هر یک از دادگاههای جزائی که مبادرت بصدور حکم بر محکومیت متهم مینمایند مفاد این تبصره را باید رعایت کنند قید قطعیت حکم دلیل قطعی بودن آن و مانع از شکایت نیست .

قوانین

ماده ۲۶۳ (بطریق زیر اصلاح میشود :
ماده ۲۶۳ - هر گاه متهم برای اتهام مورد محاکمه توقیف باشد در صورت تیرته
فوراً آزاد میشود .

مواد ۲۶۴-۲۶۵-۲۶۶-۲۶۷-۲۶۸-۲۶۹-۲۷۰ نسخ میشود .

ماده ۲۷۲ بطریق زیر اصلاح میشود :

ماده ۲۷۲ - هر گاه متهم در موعد مقرر با داشتن عذر موجه حاضر نشود تجدید
وقت میشود و در صورتیکه بدون عذر موجه حاضر نشود و وکیل هم نفرستد دادگاه
در غیاب متهم رسیدگی میکند .

ماده ۲۷۴ (بطریق زیر اصلاح میشود :

ماده ۲۷۴ - هر گاه مدعی خصوصی یا شاکی بدون عذر موجه در موعد مقرر
حاضر نشود تعقیب امر جزائی در صورتی که قابل گذشت باشد موقوف می گردد و مدعی
خصوصی میتواند دعوی ضرر و زیان را برابر مقررات دادرسی مدنی مستقلاً در مراجع
صلاحیت دار طرح نماید .

ماده ۲۷۵ (بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۷۵ - احکام حضوری دادگاه بخش در امور خلانی قطعی است و احکام
غیابی قابل اعتراض است و حکمی که پس از اعتراض صادر میشود قطعی میباشد احکام
دادگاه بخش در امور جنحه کوچک خواه غیابی و خواه حضوری فقط قابل پژوهش
است و مهلت پژوهش از روز اعلام به متهم در دادگاه یا ابلاغ واقعی رأی باو و با
رعایت مسافت ده روز است .

تبصره - برای رعایت مسافت و حساب مواعد کتباً مطابق مقررات دادرسی مدنی
رفتار میشود .

مواد ۲۷۶-۲۷۷ نسخ میشود .

ماده ۲۷۹ (بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۷۹ - اشخاص زیر میتوانند از احکام غیر قطعی دادگاه بخش پژوهش
بخواهند :

۱ - متهم از حکم محکومیت خود از هر جهت .

۲ - مدعی خصوصی در قسمت ضرر و زیان

مواد ۲۸۰-۲۸۱-۲۸۲-۲۸۴-۲۸۵-۲۸۶-۲۸۷-۲۸۸-۲۸۹-۲۹۴ نسخ میشود .

ماده ۲۶۹ (بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۶۹ - ترتیبات رسیدگی و صدور دادنامه و ابلاغ آن بطوری است که برای
دادگاه جنحه مقرر است و حکم دادگاه جنحه که بر اثر شکایت پژوهشی صادر میشود
قطعی و غیر قابل فرجام است .

مواد ۲۹۸ و ۲۹۹ نسخ میشود .

ماده ۳۰۰ (بطریق ذیل اصلاح میشود :

فوااین

ماده ۳۰۰ - هر گاه در موعد مقرر از حکم دادگاه شکایت پژوهشی نشود حکم دادگاه بخش قطعی است.

ماده ۳۰۹ (بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۳۰۹ - متهم میتواند از رئیس دادگاه تقاضا کند و کیلی برای او معین نماید هر گاه دادگاه با توجه باوضاع و احوال امر تعیین وکیل را لازم بداند و کیلی از وکلای مجاز برای متهم تعیین می کند و الا بدون قبول درخواست متهم رسیدگی مینماید اقدامات وکیل مجانی است مگر اینکه وکیل متهم درخواست تعیین حق الوکاله نماید در اینصورت هر گاه دادگاه متهم را قادر بتأدیه حق الوکاله بداند مبلغی که متناسب با اقدامات وکیل و اوضاع و احوال متهم باشد بنظر خود تعیین و در رأی قید می نماید والا درخواست وکیل را رد میکند تقاضای تعیین وکیل تسخیری باید تا اولین جلسه رسیدگی بعمل آید و پس از آن پذیرفته نیست.

ماده ۳۱ (بطریق ذیل اصلاح می شود :

ماده ۳۱ - تقاضای تغییر وکیل تسخیری از طرف متهم جز در موارد رد مذکور در ماده ۲۰۸ آئین دادرسی مدنی پذیرفته نیست .

ماده ۲۱۲ (بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۲۱۲ - متهم برای رسیدگی احضار می شود - فاصله بین جلسه رسیدگی و ابلاغ احضاریه با رعایت مسافت لااقل ۳ روز است . هر گاه متهم عذر موجهی داشته باشد جلسه تجدید و یا باو مهلت کافی داده خواهد شد .

ماده ۲۱۳ (بطریق ذیل اصلاح می شود :

ماده ۲۱۳ - در کلیه امور جزائی (باستثناء امور جنائی) هر گاه متهم وکیل تسخیری یا وکیل انتخابی داشته باشد ابلاغ وقت دادرسی بوکیل کافی است مگر اینکه دادگاه حضور متهم را لازم بداند .

ماده ۲۱۴ (بطریق ذیل اصلاح می شود :

ماده ۲۱۴ - در کلیه امور جزائی متهم میتواند حداکثر تا ۳ نفر وکیل انتخاب نماید عدم حضور یک یا هر ۳ وکیل بدون عذر موجه مانع رسیدگی نیست و در صورت عدم حضور یک یا دو وکیل دادگاه باحضور وکیل دیگر رسیدگی مینماید دادگاه جنائی از این قاعده مستثنی است و لااقل یک نفر وکیل باید حضور داشته باشد . تبصره - هر گاه پس از تعیین وکیل تسخیری متهم وکیل انتخابی بدادگاه معرفی کند وکالت تسخیری مرتفع می شود .

ماده ۲۱۵ (بطریق ذیل اصلاح می شود :

ماده ۲۱۵ - هر گاه متهم بدون عذر موجه حاضر نشود و وکیل نفرستد در صورتیکه دادگاه حضور متهم را لازم بداند رسیدگی و حکم صادر میکند مگر آنکه دادگاه حضور متهم را لازم بداند که در این صورت شخص متهم را احضار و اگر حاضر نشود جلب خواهد شد .

قوانین

ماده ۳۱۶. نسخ میشود .

ماده ۳۱۷ (بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۳۱۷ - احکام دادگاه جنحه که بدایه صادر می شود حضوری محسوب است مگر آنکه متهم یا وکیل او حتی یکبار هم در جلسه حاضر نشده یا لایحه دفاعیه نفرستاده باشد در این صورت غیابی و در همان دادگاه قابل اعتراض است .

نسبت با احکام غیابی از تاریخ ابلاغ واقعی ظرف ده روز با رعایت مسافت حکم قابل اعتراض است و در مورد احکام حضوری از روز اعلام والا از روز ابلاغ قانونی ظرف ده روز با رعایت مسافت قابل شکایت پژوهشی است .

ماده ۳۲۱ (بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۳۲۱ - هرگاه مدعی خصوصی در موعد مقرر حاضر نشود و موضوع اتهام با گذشت مدعی خصوصی قابل تعقیب نباشد دادگاه قرار موقوف ماندن تعقیب امر جزائی را صادر می نماید و در صورتیکه گذشت مدعی خصوصی مؤثر در جنبه عمومی امر نباشد دادگاه دادخواست مدعی خصوصی را ابطال و نسبت بجنبه عمومی اتهام رسیدگی و حکم مقتضی صادر می نماید - در موارد مذکور فوق مدعی خصوصی می تواند طبق مقررات برای مطالبه ضرر و زیان فقط بدادگاه مدنی مراجعه و دادخواست مجدد تقدیم دارد .

در مورد تبصره ذیل ماده ۱۲ این قانون عدم ابلاغ اخطاریه بشاکی خصوصی تا اولین جلسه عرض حال نداده موجب تجدید جلسه نخواهد بود .

ماده ۳۲۴ بطریق ذیل اصلاح میگردد:

ماده ۳۲۴ - در امور جنحه گزارش کتبی ضابطین دادگستری و اشخاصی که برای تحقیق در امور جزائی مأمور شده اند و همچنین اظهارات گواهان و کارشناسان معتبر است مگر آنکه در نظر دادگاه برخلاف اوضاع و احوال و قرائن مسلم قضیه بوده باشد .

تبصره ذیل بماده ۳۲۷ اضافه میشود :

تبصره - اخلاص نظم دادگاه از طرف متهم یا سایر اشخاص موجب سری شدن محاکمه نیست و باید بوسائل مقتضی نظم برقرار شود - رئیس دادگاه میتواند کسانی را که باعث اخلاص نظم میشوند از یک تا ه روز توقیف نماید امر رئیس قطعی و بلافاصله باید اجرا شود . توقیفی که بدین ترتیب به عمل آید قابل تبدیل بجزای نقدی نیست .

دادگاه قبل از شروع رسیدگی مفاد این تبصره را باشخاصی که در دادگاه حاضرند تذکر میدهد .

ماده ۳۳۴ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۳۳۴ - اظهار رد بدادرس دادگاه تسلیم میشود هرگاه دادرس خود را مردود بداند از رسیدگی امتناع مینماید و رسیدگی بدادرس علی البدل یا شعبه دیگر ارجاع میشود و در صورت نبودن دادرس علی البدل و شعبه دیگر رسیدگی بنزدیکترین دادگاه راجع است . مرجع شکایت از رد ایراد نسبت بدادرس دادگاه بخش نزدیکترین دادگاه

قوانین

شهرستان و نسبت بدادرس دادگاه شهرستان رئیس نزدیکترین دادگاه استان و نسبت بدادرس دادگاه استان همان دادگاه استان (بدون حضور دادرس مورد ایراد) است که فوری در جلسه اداری رسیدگی کرده نظر خود را ابلاغ نماید.

ماده ۳۳۵ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۳۳۵ - دادستان در موارد رد مکلف است از رسیدگی امتناع نماید در صورت عدم امتناع متهم میتواند بدادگاهی که دادستان در نزد آن مأموریت دارد شکایت کند - رأی دادگاه در این مورد قطعی است.

ماده ۳۳۷ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۳۳۷ - هر گاه معلوم شود جرم از درجه خلاف بوده دادگاه جنحه رسیدگی وحکم خلافی صادر مینماید.

ماده ۳۴۳ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۳۴۳ - قرار های دادگاه جنحه اعم از اینکه در جلسه اداری صادر شود یا در جلسه محاکمه در موارد ذیل قابل شکایت پژوهشی است:

۱ - قرار رد دادخواست مدعی خصوصی.

۲ - قرار توقیف یا تشدید تأمین متهم.

۳ - قرار رد عرضحال اعتراض بر حکم غیابی.

۴ - قرار تأمین خواسته.

۵ - قرار عدم صلاحیت.

تبصره - قرار تأمین خواسته دعوی مدعی خصوصی پس از ابلاغ قابل اجراست و شکایت پژوهشی اجرای آنرا بتأخیر نمیاندازد - رسیدگی بشکایت پژوهشی در این مورد خارج از نوبت و در جلسه اداری و بدون حضور دادستان بعمل خواهد آمد.

۳۴۴ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۳۴۴ - هر گاه نسبت به متهمی که توقیف است حکم برائت یا تعلیق مجازات صادر گردد متهم فوری آزاد میشود هر چند که حکم مورد شکایت قرار گیرد.

تبصره - تقاضای رسیدگی پژوهشی دادستان باید صریح و مدلل باشد و معین کند نسبت بچه قسمتی از حکم دادگاه جنحه و بچه علت درخواست رسیدگی پژوهشی مینماید تخلف از این ماده موجب محکومیت انتظامی تا درجه سوم است.

ماده ۳۴۵ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۳۴۵ - دادگاه استان منحصراً نسبت به آنچه مورد شکایت پژوهشی قرار گرفته و بدایتاً رسیدگی شده رسیدگی وحکم صادر مینماید و خارج از آن مداخله نمیکند.

ماده ۳۴۹ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۳۴۹ - رسیدگی پژوهشی به احکام و قرار های دادگاه جنحه از خصائص دادگاه استانی است که دادگاه جنحه در حوزه آن واقع است.

قوانین

درخواست پژوهشی را میتوان در موعد قانونی یکی از مراجع ذیل تسلیم نمود:

- ۱ - دفتر دادگاه جنجه‌ای که حکم صادر کرده.
  - ۲ - دفتر دادگاه استانی که مرجع رسیدگی است.
  - ۳ - دفتر بازداشتگاهی که متهم در آنجا توقیف است.
  - ۴ - دفتر دادگاه محل اقامت پژوهشخواه
- ماده ۳۵۱ بطریق ذیل اصلاح میشود:
- ماده ۳۵۱ - اشخاص مفصله ذیل حق تقاضای پژوهش دارند:

- ۱ - متهم
- ۲ - اشخاصیکه محکوم بتأدیه ضرر و زیان مدعی خصوصی شده‌اند.
- ۳ - دادستان شهرستان
- ۴ - مدعی خصوصی از حیث ضرر و زیان - مدت پژوهش ده روز است و اینمدت در احکام حضوری از تاریخ اعلام حکم و در احکام غیابی از تاریخ انقضای مدت اعتراض شروع میشود.

در هر موردی که یکی از اشخاص فوق عرضحال پژوهش بدهد هر یک از اصحاب دعوی نیز میتواند ظرف یک مهلت اضافی ده روز که از تاریخ تقدیم عرضحال مزبور شروع خواهد شد تقاضای پژوهش کند و این پژوهش تبعی نامیده میشود.

ماده ۳۵۵ بطریق ذیل اصلاح می‌شود.

ماده ۳۵۵ - احکام دادگاه استان بهر صورت حضوری محسوب و فقط قابل فرجام است هرگاه حکم حضوراً بمتهم اعلام شده باشد از روز اعلام والا از روز ابلاغ قانونی قابل شکایت فرجامی است و اگر دادرسی پژوهشی بدون حضور متهم و ویاوکیل او بعمل آمده باشد از تاریخ ابلاغ واقعی قابل فرجام است.

ماده ۳۵۶ بطریق ذیل اصلاح می‌شود.

ماده ۳۵۶ - هرگاه نسبت بمتهمی که توقیف است حکم برائت یا تعلیق مجازات صادر شود باید فوری آزاد گردد هرچندکه حکم مورد شکایت فرجامی واقع شود.

ماده ۳۵۷ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۳۵۷ - هرگاه در دادگاه استان معلوم شود جرم از درجه خلاف بوده دادگاه رسیدگی نموده و حکم خلافی صادر مینماید.

ماده ۳۵۸ بطریق ذیل اصلاح میشود:

ماده ۳۵۸ - هرگاه عمل انتسابی به متهم جنائی بوده و دادستان از حکم دادگاه جنجه پژوهش خواسته باشد حکم دادگاه جنجه نسخ و پرونده بدادگاه جنائی ارسال میشود.

فصل ششم از آئین دادرسی کیفری لغو و مقررات زیر بجای آن وضع میشود:

فصل ششم در محاکمه جنائی

مبحث اول - در تشکیل محاکم جنائی:

ماده ۱ - کلیه مواد مربوط بمحاکم جنائی دادگستری نسخ میشود و رسیدگی بجرائم جنائی برطبق مواد ذیل بعمل خواهد آمد:

ماده ۲ - دادگاه جنائی ازاعضاء دادگاه استان تشکیل می شود در صورت عدم کفایت برحسب تعیین رئیس کل دادگاه استان ازاعضای دادگاه شهرستان تکمیل میگردد

ماده ۳ - برای تکمیل دادگاه جنائی از وکلاء پایه یک دادگستری می توان دعوت کرد - وزارت دادگستری اشخاصی را که در هر حوزه مقتضی بداند دراول هر سال تعیین وبرئیس کل دادگاه استان معرفی مینماید - تکمیل دادگاه جنائی ازوکلائی دادگستری وقتی است که اعضاء دادگاه شهرستان و استان بقدر کفایت نباشد ولی در هر حال اکثریت هیئت حاکمه باید از قضات دادگستری باشد وجهات رد قاضی نسبت بوکلائی که در دادگاه شرکت می نمایند نیز جاری است.

ماده ۴ - محکمه جنائی در مورد رسیدگی بجنایاتی که مجازات قانونی آن حبس دائم یا اعدام است مرکب از پنج نفر ودر مورد سایر جنایات مرکب از سه نفر خواهد بود.

ماده ۵ - در تقاطعی که دادگاه استان بیش از یک شعبه ندارد همان شعبه بامور جنائی نیز رسیدگی و در صورت لزوم طبق مواد فوق اعضاء خود را تکمیل مینماید.

ماده ۶ - هرگاه وزارت دادگستری برای تسهیل یا تسریع در امر دادرسی تشکیل دادگاه جنائی را موقتاً در محل وقوع جرم که خارج از مرکز استان باشد لازم بداند میتواند اعضاء این دادگاه جنائی را از اعضاء دادگاه همان استان و دادگاه شهرستان تعیین نموده و امر به تشکیل دادگاه جنائی در مرکز شهرستان محل وقوع جرم بدهد.

ماده ۷ - وظایف دادستانی دادگاه جنائی را دادستان استان یا یکی از دادیاران استان و در صورت غیبت یا معذور بودن آنها دادستان یا یکی از دادیاران دادرسی شهرستان انجام میدهند.

ماده ۸ - هرگاه حکم دادگاه جنائی در دیوان کشور نقض شود رسیدگی مجدد بشعبه دیگر همان دادگاه ارجاع میگردد و در صورت نبودن شعبه دادگاه جنائی همان حوزه از سایر اعضاء دادگاه استان و دادگاه شهرستان که قبلاً در محاکمه شرکت داشته اند برحسب تعیین رئیس کل دادگاه استان تشکیل میشود.

مبحث دوم - درمقدمات رسیدگی دادگاه جنائی

ماده ۹ - پس از وصول پرونده بدفتر دادگاه جنائی مدیر دفتر ظرف پنج روز باید بمتهم اخطار کند.

هرگاه وکیل انتخاب نموده ظرف ده روز با قبول وکالت بدفتر دادگاه معرفی نماید هرگاه متهم وکیل خود را معرفی نکرد مدیر دفتر پرونده را نزد رئیس دادگاه ارسال میدارد که از میان وکلای مجاز وکیل برای متهم تعیین نماید.

جز در مواردیکه برای رد قاضی پیش بینی شده ویا در قوانین وکالتی مذکور است متهم حق رد یا تقاضای تغییر وکیل تسخیری را ندارد.

فوالین

- ماده ۱۰ - هیچ متهمی نمیتواند بیش از سه وکیل داشته باشد استعفای وکیل تسخیری یا انتخابی یا عزل وکیل پس از تشکیل جلسه محاکمه پذیرفته نیست.
- ماده ۱۱ - هرگاه متهم پیش از یک وکیل داشته باشد و یکی از آنها روز محاکمه ولو با عذر موجه حاضر نشود دادگاه با حضور وکیل دیگر رسیدگی خواهد کرد.
- ماده ۱۲ - پس از تعیین وکیل مدیر دفتر بلافاصله به متهم و وکیل او و مدعی خصوصی که ضرر و زیان خود را مطالبه کرده باشد اخطار می نماید کلیه اعتراضات خود را ظرف ده روز تسلیم نماید چنانچه متهم یا وکیل او تقاضای مهلت کند رئیس دادگاه میتواند برای یک مرتبه ده روز دیگر مهلت بدهد - در مورد ماده ۹ که رئیس دادگاه تعیین وکیل تسخیری برای متهم می نماید مدت اعتراض در هر حال اعم از اینکه متهم بعداً وکیل دیگر نیز تعیین کند یا نه از همان تاریخ ابلاغ بوکیل تسخیری مذکور احتساب خواهد شد.
- ماده ۱۳ - متهم و مدعی خصوصی یا وکلای آنها باید کلیه اعتراضات خود را از قبیل ناقص بودن تحقیقات یا ایراد مرور زمان و عدم صلاحیت یا رد دادرسی یا قابل تعقیب نبودن عمل انتسابی و لزوم رسیدگی بدلائل دیگر یا دلایل جدید و کافی نبودن دلایل و غیره را ظرف مهلت مقرر بدفتر دادگاه تسلیم نمایند و پس از انقضای مدت مذکور فوق هیچ قسم ایرادی از طرف اشخاص مزبور پذیرفته نخواهد شد مگر اینکه جهت ایراد بعد از مهلت حادث شود و در هر حال طرح پرونده در جلسه مقدماتی دادگاه قبل از انقضای مهلت ممنوع است.
- ماده ۱۴ - پس از وصول اعتراضات و انقضای مهلت مدیر دفتر پرونده را بدادگاه ارسال میدارد رئیس دادگاه جنائی پرونده های واصله را به نوبت تاریخ وصول بین هر یک از مستشاران داده جنائی توزیع می نماید مستشار مذکور حداکثر ظرف ده روز گزارش مبسوط اتهام و دلایل و جریان پرونده را تهیه و تقدیم رئیس می نماید.
- رئیس دادگاه بمحض وصول گزارش جلسه مقدماتی اداری دادگاه را در صورت انقضای یا حضور دادستان یا قائم مقام او و با حضور متهم یا وکیل او تشکیل و راجع به گزارش عضو محقق با توجه باوراق پرونده رأساً یا با توجه با اعتراضات و ایرادات اصحاب دعوی رسیدگی و بقرار ذیل اقدام می نماید.
- ۱ - در صورتیکه تحقیقات ناقص باشد قرار رفع نقائص را صادر و پرونده را برای اقدام بوسیله دادستان استان نزد بازپرس میفرستد که پس از انجام دستور هیئت مقدماتی دادگاه بدون اظهار نظر اعاده کند.
  - ۲ - هرگاه موضوع اتهام خارج از صلاحیت دادگاه جنائی باشد قرار عدم صلاحیت صادر می نماید.
  - ۳ - در صورتی که موضوع اتهام مشمول مرور زمان باشد یا متهم از جهت گذشت شاکی خصوصی یا جهات قانونی دیگر قابل تعقیب نباشد قرار شمول مرور زمان یا موقوف ماندن تعقیب را صادر می نماید در این صورت اگر متهم زندانی باشد فوری آزاد می گردد.

فوائین

ماده ۱۵ - قرارهای مذکور در شق ۲ و ۳ ماده فوق از طرف دادستان قابل شکایت فرجامی است در صورتیکه قرار ممیز عنه نقض شود پرونده برای انجام سایر وظائف بهیات مقدماتی دادگاه ارسال میشود.

ماده ۱۶ - در مورد رد یکی از اعضاء که در جلسه مقدماتی شرکت کرده دادگاه بدون حضور عضو مردود و با حضور یکی دیگر از اعضاء دادگاه استان بتعیین رئیس کل تشکیل ونسبت با ایراد رسیدگی و قرار رد یا قبول آن را صادر می نماید در صورت قبول ایراد جلسه مقدماتی با شرکت عضو جدید تشکیل خواهد شد قراردادگاه در این مورد قطعی است.

ماده ۱۷ - هرگاه دادگاه در جلسه مقدماتی پرونده را کامل تشخیص داده و قضیه را قابل طرح در جلسه علنی دادگاه جنائی بداند رئیس دادگاه دستور احضار متهم و مدعی خصوصی و وکلای آنها و سایر اشخاصی را که برای ادای شهادت و غیره لازم تشخیص شده است صادر میکند.

ماده ۱۸ - بمحض وصول پرونده بدفتر دادگاه جنائی وقت رسیدگی تعیین و مدیر دفتر اشخاصی را که در جلسه مقدماتی تعیین شده برای روز رسیدگی احضار مینماید.

ماده ۱۹ - در موارد جرایم سیاسی و مطبوعاتی که دادگاه جنائی با حضور هیأت منصفه تشکیل میشود هیأت منصفه نیز احضار میشوند.

ماده ۲۰ - هرگاه متهم و اشخاصی که برای ادای شهادت احضار شده اند در روز رسیدگی حاضر نشوند بامر رئیس دادگاه جلب خواهند شد.

ماده ۲۱ - در صورتیکه دادگاه توقیف متهم را برای عملی شدن محاکمه لازم بداند میتواند قرار توقیف متهم را تا ختم محاکمه در دادگاه جنائی صادر نماید این قرار قابل شکایت نیست.

ماده ۲۲ - مخارج ایاب و ذهاب و مدت توقف اشخاصی که بر حسب تقاضای متهم یا مدعی خصوصی برای ادای شهادت در دادگاه احضار میشوند بعهده کسی است که تقاضای احضار کرده در این صورت رئیس دادگاه مبلغی را که لازم است تعیین می نماید و باید از ناحیه تقاضا کننده در صندوق دادگستری قبل از صدور احضاریه تودیع شود و الا بتقاضای احضار شهود ترتیب اثر داده نخواهد شد هرگاه متهم توانائی پرداخت هزینه مزبور را بتشخیص دادگاه جنائی نداشته باشد در اینصورت هزینه ایاب و ذهاب و مدت توقف شهود از طرف دولت پرداخت خواهد شد و همچنین هرگاه دادگاه بنظر خود یا بدرخواست دادستان احضار شاهد را لازم بداند مخارج ایاب و ذهاب و مدت توقف قبل از احضار از طرف دولت پرداخت خواهد شد.

ماده ۲۳ - متهمی که وکیل مدافع او را دادگاه تعیین کرده در صورت تمکن باید حق الوکاله بپردازد و دادگاه بتقاضای وکیل در ضمن صدور رأی و یا بعد از آن مبلغ آنرا بنظر خود تعیین و حکم پرداخت آن صادر می نماید.

قوانین

مبحث سوم - در تحقیقات و کیفیات محاکمه

ماده ۲۴ - متهم در صورت بازداشت آزادانه در معیت مستحفظین که مواظب عدم فرار او میباشند در محکمه حضور مییابد. رئیس پس از تحقیق هویت او (اسم - اسم پدر - سن - شغل - نام خانوادگی و تعیین عیال و اولاد) و غیره بمتهم اخطار میکند در موقع محاکمه مواظب گفتار خود باشد و بسایر اشخاصی که در محاکمه شرکت دارند نیز اخطار میکند در موقع محاکمه چیزی برخلاف حقیقت و وجدان و قوانین و ادب نگویند بعد از آن منشی دادگاه کیفرخواست و دادخواست مدعی خصوصی را قرائت مینماید و سپس رئیس دادگاه موضوع اتهام و تمام دلائل آن و موضوع دادخواست مدعی خصوصی را بمتهم تفهیم و شروع بر رسیدگی و تحقیق می نماید.

ماده ۲۵ - رسیدگی بترتیب ذیل خواهد بود :

۱ - تحقیق از متهم دائر بر این که آیا اتهام وارده را قبول دارد یا نه؟ پاسخ متهم عیناً در صورت جلسه قید میشود.

۲ - استماع اظهارات دادستان یا نماینده او و شهود و اهل خبره ای که دادستان معرفی کرده است.

۳ - استماع اظهارات مدعی خصوصی و شهود و اهل خبره ای که مدعی خصوصی معرفی کرده است.

۴ - استماع اظهارات متهم و شهود و اهل خبره که متهم یا وکیل او معرفی میکند.

۵ - رسیدگی به آلات و ادوات جرم و استماع اظهارات وکیل متهم.

۶ - رسیدگی بدلائل جدیدی که بعداً بمحکمه از طرف متهم یا وکیل او تقدیم

میشود (در صورتیکه دلائل جدید مؤثر در قضیه باشد)

رئس دادگاه مکلف است خلاصه اظهارات طرفین دعوی و عین اظهارات یکطرف را که مورد استناد طرف دیگر باشد و همچنین عین اظهارات شهود و اهل خبره را در صورت مجلس منعکس کند. و هرگاه دادستان مجدداً اجازه نطق بخواهد به متهم یا وکیل او نیز اجازه داده میشود ولی این اجازه بهر یک از طرفین بیش از یکبار داده نخواهد شد و پس از خاتمه مذاکرات رئیس یکدفعه دیگر بعنوان آخرین دفاع بمتهم یا وکیل او اجازه صحبت داده رسیدگی را ختم میکند.

ماده ۲۶ - هرگاه دادستان و متهم و مدعی خصوصی تقاضای تحقیق از اشخاص را که در دادگاه حاضر باشند بنمایند ولو این که قبلاً احضار نشده باشد دادگاه تحقیقات لازم را از آنها بعمل خواهد آورد.

ماده ۲۷ - رئیس دادگاه مکلف است از گواهان منفرداً تحقیق نماید و برای عدم ارتباط گواهان با یکدیگر و یا با متهم اقدام لازم معمول دارد و بعد از تحقیق انفرادی دادگاه میتواند بر حسب تقاضای متهم یا مدعی خصوصی یا دادستان یا بنظر خود مجدداً منفرداً یا مجتمعاً از گواهان تحقیق نماید قبل از شروع ب تحقیق (اسم . اسم پدر نام خانوادگی . سن . شغل .) درجه قرابت نسبی سببی و سمت خادم و مخدومی با مدعی خصوصی و متهم و غیره تعیین می گردد و مندرجات ماده ۱۴ را نیز رعایت می نماید.

فوائین

ماده ۲۸ - گواهان نباید بعد از ادای شهادت تازمانیکه دادگاه تعیین مینماید متفرق شوند.

ماده ۲۹ - قطع کلام گواهان در اثناء تحقیق ممنوع است هر یک از اصحاب دعوی که سوالی داشته باشد باید بتوسط رئیس دادگاه بعمل آورد.

ماده ۳۰ - قبل از تحقیق از گواهان مواد مربوط بمجازات شهادت کذب نیز باید برای گواه قرائت شود.

ماده ۳۱ - در صورتی که متهم یا مدعی خصوصی یا گواه زبان فارسی ندانند رئیس دادگاه شخصی را برای ترجمه تعیین میکند مترجم باید متعهد شود و قسم یاد کند که اظهارات را بطور صحیح وبدون تغییر ترجمه نماید.

ماده ۳۲ - متهم و دادستان و مدعی خصوصی میتوانند مترجم را رد کنند ولی رد مترجم باید مدلل باشد رد یا قبول مترجم بنظر دادگاه است ونظر دادگاه قطعی میباشد.

ماده ۳۳ - در صورتی که مدعی خصوصی یا متهم یا مطلعین کرایا گنک باشند رئیس دادگاه اقدام لازم برای تحقیق از آنها بوسیله اشخاص دیگر معمول خواهد داشت.

ماده ۲۴ - در صورت حضور متهم اصلی و معاونین تحقیقات از متهم اصلی شروع میشود.

ماده ۳۵ - در کلیه امور جنائی در صورتیکه متهمین متعدد و یا معاون و شریک داشته باشند و بیک یا چند نفر از آنها دسترسی نباشد دادگاه میتواند رسیدگی را تفکیک و تکلیف متهمین حاضر را معین نماید و پرونده نسبت بغائبین مفتوح خواهد ماند.

ماده ۳۶ (هیچیک از اعضای دادگاه نباید قبل از اعلام رأی در باب برائت یا مجرمیت اظهار عقیده نمایند.

ماده ۳۷ - محاکمه جنائی پس از شروع تعطیل نمیشود در صورتیکه محاکمه طولانی باشد رئیس دادگاه بقدر لزوم تنفس خواهد داد.

مبحث چهارم - در رأی

ماده ۳۸ - دادگاه جنائی بعد از شروع رسیدگی نمیتواند قرار عدم صلاحیت صادر کند وبهر حال باید رأی خود را در ماهیت قضیه صادر نماید.

ماده ۳۹ - دادگاه پس از ختم رسیدگی با استعانت از خدا و وجدان مشاوره نموده و با توجه بمحتویات پرونده بمبادرت بصدور رأی مینماید و بعد از صدور رأی جلسه علنی دادگاه با حضور متهم و دادستان تشکیل و رأی دادگاه با ذکر مواد قانونی توسط منشی دادگاه باصدای رسا خوانده ومقاد رأی توسط رئیس بمتهم تفهیم میشود در صورتیکه رأی بر برائت متهم باشد مشارالیه فوری آزاد میگردد مگر آنکه از جهات دیگری بازداشت باشد.

ماده ۴۰ - دادگاه جنائی مکلف است در صورت صدور رأی بر محکومیت متهم ضمن حکم مزبور حکم ضرر و زیان مدعی خصوصی را باتوجه بادل و قرائن و اوضاع واحوال امر بنظر خود صادر کند.

قوانین

ماده ۴۱ - اشخاص ذیل میتوانند از رأی دادگاه جنائی فرجام بخواهند :

۱ - متهم

۲ - دادستان

۳ - مدعی خصوصی از حیث ضرروزیان

مهلت شکایت فرجامی برای اشخاص فوق از تاریخی که رأی دادگاه جنائی اعلام میشود ده روز است.

و در صورتیکه مدعی خصوصی موقع اعلام رأی حاضر نباشد مهلت مذکور از روز ابلاغ قانونی حکم با رعایت مسافت محسوب خواهد شد.

ماده ۴۲ - اجرای احکام دادگاه جنائی بعهدہ دادستان استان است و در موقع اجرای حکم میتواند از قوای انتظامی استمداد کند.

ماده ۴۳ - سایر ترتیبات رسیدگی در دادگاه جنائی در صورتیکه مغایر با مواد فوق نباشد همان است که برای دادگاه جنحه مقرر است.

باب چهارم در فرجام احکام جزائی

فصل اول - در مورد استدعای فرجام

ماده ۴۳۱ - بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۳۱ - احکام دادگاههای جزائی در موارد ذیل قابل فرجام است . :

۱ - احکام دادگاههای جنحه که مدت پژوهش آنها منقضی شده است.

۲ - احکام دادگاههای جنحه که پس از رسیدگی پژوهشی صادر شده.

۳ - احکام دادگاه استان و احکام دادگاه جنائی.

تبصره ۱ - محکومیت های بجزای نقدی که از بیست هزار ریال تجاوز نکنند و همچنین محکومیت های بجزس تأدیبی بدو ماه یا کمتر ولو متضمن محکومیت بجزای نقدی تا بیست هزار ریال یا بشلاق باشد قابل فرجام نخواهد بود.

و محکومیت های مزبور هیچگونه آثار کیفری نخواهد داشت احکام مربوط به امور خلافی قابل پژوهش و فرجام نمیشد.

ماده های واحده مصوب ۲۴ خرداد ماه ۱۳۱۳ و ۹ شهریور ماه ۱۳۲۰ ملغی است

تبصره ۲ - دادستان هائی که نزد دادگاههای صادرکننده احکام غیر قابل فرجام

مذکور در بالا انجام وظیفه مینمایند و همچنین دادستان دیوان کیفر نسبت به احکامی که

پس از نقض دیوان کشور در مرتبه دوم در دیوان کیفر صادر گردیده و طبق ماده واحده مصوب

آذرماه ۱۳۰۸ احکام ثانوی دیوان کیفر قابل فرجام نیست مکلفند که پس از صدور احکام

مزبور و ابلاغ آن بمحکوم غلبه فوراً دستور اجرا دهند ولو اینکه محکوم علیه تقاضای

فرجام نماید.

تبصره ۳ - نسبت باحکام غیر قابل فرجامی که درخواست رسیدگی فرجامی شده

قوالین

و یا میشود رئیس دفتر دیوان کشور باید قرار رد دادخواست صادر نموده و پرونده‌ها را فوراً جهت اجرا نزد دادستانهای مربوط بازگشت دهد.

ماده ۴۲۲ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۲۲ - اشخاص ذیل حق تقاضای فرجام دارند :

۱ - دادستان دادگاه صادرکننده حکم.

۲ - متهم از هر جهت

۳ - مدعی خصوصی از حیث ضرر و زیان

تبصره ۱- در هر موردیکه یکی از اشخاص فوق عرضحال فرجامی دهد هر یک از متهم یا مدعی خصوصی میتواند ظرف یک مهلت اضافی ده روز که از تاریخ تقدیم عرضحال مزبور شروع خواهد شد تقاضای فرجام تبعی کند.

تبصره ۲ - تبصره ماده ۴۴۴ آئین دادرسی کیفری نسبت به دادستانهایی که تقاضای فرجام مینمایند نیز لازم الرعایه است .

تبصره ۳ - تقاضای فرجام دادستان دادگاه صادرکننده حکم وقتی در دیوان کشور قابل طرح است که از طرف دادستان کل نسبت به آن موافقت بعمل آمده باشد.

ماده ۴۳۴ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۳۴ - هرگاه دادگاه جزائی که رسیدگی مینماید قرار یا حکمی صادر کند و هیچیک از طرفین در مدت مقرر نسبت به آن تقاضای رسیدگی فرجامی نکنند و همچنین نسبت بقرار یا حکمی که از دادگاههای جزائی صادر شده و قابل رسیدگی فرجامی نیست دادستان دیوان کشور رأساً یا بتقاضای وزیر دادگستری میتواند در صورتیکه آن قرار یا حکم را مخالف قانون بداند برای حفظ قانون نسبت به آن فرجام بخواهد رأی دیوان کشور در این مورد برای هیچیک از طرفین دعوی مؤثر نیست - تمیزی که دادستان میخواهد محدود بمدت نیست و هر وقت مطلع شود میتواند تقاضای فرجام کند.

مواد ۴۳۵ و ۴۳۶ و ۴۳۷ و ۴۶۴ و ۵۶۵ نسخ میشود.

ماده ۴۳۸ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۳۸ - مدت استدعای فرجام ده روز است و ابتدای آن در صورتیکه حکم یا قراردادگاه باصحاب دعوی اعلام شده باشد از روز اعلام والا از تاریخ ابلاغ واقعی با رعایت مسافت قانونی است و مدت مزبور در مورد شق یک ماده ۴۳۱ از روز انقضای مدت پژوهش محسوب خواهد شد.

ماده ۴۳۹ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۳۹ - درخواست رسیدگی فرجامی را در موعد قانونی میتوان یکی از دفاتر

ذیل تسلیم نمود :

۱ - دفتر دیوان عالی کشور

۲ - دفتر دادگاه استانی که از حکم آن درخواست رسیدگی فرجامی شده یا دفتر

دادسرای استان.

قوانین

۳ - دفتر دادگاه شهرستانی که حکم بدوی را صادر کرده.
۴ - نزدیکترین دادگاه بخش یا شهرستان یا استان محل اقامت فرجامخواه.
۵ - دفتر زندان یا بازداشتگاهی که متهم در آنجا زندانی یا بازداشت است.
هر یک از دفاتر مذکور در این ماده مکلفند تاریخ دریافت درخواست رسیدگی فرجامی را با ضمائم و خصوصیات آن در روی دادخواست قید نمایند - دفاتر مذکور در شقوق ۱ و ۲ و ۳ ماده فوق پس از ثبت درخواست فرجامی مراتب را بفرجام خواننده ابلاغ مینمایند که ظرف ده روز با رعایت مسافت پاسخ دهند و پس از انقضای مدت مزبور در صورت وصول یا عدم وصول پاسخ پرونده را بدیوان عالی کشور ارسال میدارند و دفاتر مذکور در شقوق ۴ و ۵ باید بلافاصله پس از دریافت درخواست فرجامی و ثبت آن درخواست را بدفتر دادگاهی که از حکم آن تقاضای فرجام شده ارسال دارند - دفتر دادگاه پس از وصول درخواست بطریقی که در فوق مقرر است اقدام مینماید در صورتی که طرف در حبس باشد باید منشی دفتر دادگاهی که عرضحال به آنجا داده شده است بمحبس رفته مضمون عریضه را برای او قرائت نموده و بامضاء و مهر او برساند و در صورتیکه خط یا مهر نداشته باشد و یا آنکه امتناع از امضاء یا مهر کند در آن ورقه قید میشود.

مواد ۴۴۱ و ۴۴۲ و ۴۴۳ نسخ میشود

ماده ۴۴۴ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۴۴ - تقاضای فرجام اجرای حکم فرجام خواسته را از هر جهت بتأخیر میاندازد مگر در مورد متهمیکه توقیف بوده و حکم برائت صادر شده که در اینصورت متهم باید فوری آزاد گردد.

مواد ۴۴۵ و ۴۴۶ نسخ میشود.

ماده ۴۴۷ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۴۷ - پس از آنکه پرونده برای رسیدگی مهیا شد رئیس کل دیوان عالی کشور یا قائم مقام او پرونده را بیکی از شعب جزائی ارجاع می نماید و شعبه مذکور بنوبت رسیدگی می نماید مگر در موارد فوری که رسیدگی خارج از نوبت بعمل خواهد آمد.
تبصره - پس از ارجاع پرونده بشعبه دادیار آن شعبه مکلف است پرونده را مورد بررسی قرار دهد در صورتیکه فرجامخواهی خارج از موعد بوده مراتب را باطلاع رئیس شعبه میرساند در صورتیکه شعبه دادخواست را قابل رد بداند فوراً قرار لازم صادر خواهد کرد والا پرونده بنوبت گذارده خواهد شد.

ماده ۴۴۸ نسخ میشود.

ماده ۴۴۹ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۴۹ - رئیس شعبه جزائی پرونده هائی را که ارجاع شده بنوبت یکی از مستشاران بعنوان عضو ممیز ارجاع مینماید عضو ممیز گزارش پرونده را که متضمن خلاصه جریان پرونده و استنباط خود باشد تهیه و بر رئیس تسلیم مینماید .

ماده ۴۵۰ نسخ میشود.

قوالین

ماده ۴۵۱ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۵۱ - در موقع رسیدگی عضو ممیز گزارش پرونده و اوراقی را که لازم است قرائت مینماید و متداعیین یا وکلای آنان در صورتیکه احضار شده باشند می توانند با اجازه رئیس شعبه مطالب و توضیحات خود را اظهار نمایند و سپس نماینده دادستان اظهار عقیده میکند و بعد از بیان عقیده او شعبه مبادرت بصدور رأی مینماید در صورتیکه شعبه مرکب از رئیس و سه مستشار باشد عضو ممیز در رأی شرکت نمینماید والا با شرکت عضو ممیز رأی صادر میشود.

ماده ۴۵۲ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۵۲ - متداعیین یا وکلای آنان برای رسیدگی فرجامی احضار نمی شوند مگر اینکه رئیس شعبه برای اداء توضیحات حضور آنان را لازم بداند که در اینصورت کسانی که لازم است احضار می گردند ولی عدم حضور آنها صدور حکم را بتأخیر نمی اندازد.

ماده ۴۵۵ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۵۵ - رد دادخواست فرجامی موجب قطعیت حکم یا قراری است که از آن فرجام خواسته شده است.

ماده ۴۵۶ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۵۶ - پس از آنکه دیوان کشور دادخواستی را پذیرفت و بعد از رسیدگی حکم دادگاه تالی را نقض نمود موضوع را بدون داخل شدن در ماهیت دعوی بشعبه دیگر همان دادگاه یا بدادگاهی که در عوض دادگاه صادرکننده حکم است ارجاع می نماید مگر اینکه نقض تمیزی بجهت نقض در تحقیقات باشد که در اینصورت و همچنین در موارد قرارهای منقوض ارجاع امر بهمان مرجع صادرکننده حکم خواهد بود و در مورد عدم صلاحیت پرونده بمرجع صلاحیتدار ارجاع میگردد.

تبصره) هرگاه در تعیین نوع و میزان مجازات و تطبیق عمل بامواد کیفری و رعایت جهات مخففه و مشدده و مقررات مربوط بتکرار و تعداد و احتساب مدت مجازات و محاسبه جریمه و جزای نقدی و ضرر و زیان مدعی خصوصی و رعایت و عدم رعایت قانونی که نسبت بمتهم اخف است و با ذکر اسم و مشخصات مهم و مدعی خصوصی از طرف دادگاه صادرکننده حکم فرجام خواسته اشتباهی رخ داده باشد دیوان کشور بدون اینکه اساس حکم را نقض نماید اشتباه را رفع نموده و حکم فرجام خواسته را تصحیح می نماید مشروط بر اینکه رفع اشتباه محتاج برسیدگی ماهوی در دادگاه تالی نباشد.

در موردی که متهم بتنهائی شکایت فرجامی کرده باشد رفع اشتباه بضرر او جایز نیست.

جمله آخر ماده ۴۵۸ بطریق زیر اصلاح میشود :

خامساً در مورد ماده ۴۴۳

شق ۳ از ماده ۴۶۶ بطریق ذیل اصلاح میشود :

فوالین

شق ۳ - هر گاه دلایلی ابراز شود که مؤثر بر بی تقصیری متهم باشد یا اینکه جزائی که برای او معین شده است بواسطه اشباه حکام دادگستری قانوناً متناسب با تقصیر او نیست.

تبصره ذیل بماده ۶۶ اضافه میشود :

تبصره - مرجع درخواست تأمین دادگاهی است که پس از تجویز اعاده دادرسی بموضوع رسیدگی مینماید.

ماده ۷۱ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۷۱ - در امور جنحه نیز استدعای اعاده محاکمه پذیرفته است مگر در مورد محکومیتهایی که قانوناً قابل فرجام نباشد.

ماده ۷۳ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۷۳ - احکام دادگاههای جزائی در موارد ذیل بموقع اجرا گذاشته میشود:

۱ - در صورت عدم اعتراض یا شکایت پژوهشی یا فرجایی در مهلت قانونی .

۲ - در مورد ابرام حکم در دیوان کشور .

۳ - در موردی که تقاضای فرجام رد گردیده یا قرار رد دادخواست پژوهشی

قطعی شده باشد .

تبصره - در مورد احکامی که مهلت شکایت از تاریخ ابلاغ واقعی حکم شروع می شود چنانچه حکم دادگاه بطریق دیگری غیر از ابلاغ واقعی ابلاغ شده و متهم ظرف مهلت قانونی شکایت کرده باشد حکم بموقع اجرا گذاشته می شود.

هر گاه محکوم علیه پس از ابلاغ واقعی شکایت نماید اجرای حکم تا صدور حکم

قطعی بتأخیر می افتند.

جمله (تا چهار روز بعد از وضع حمل) مذکور در شق ۲ ماده ۸۴ به (تا سه ماه

بعد از وضع حمل تبدیل شود .

ماده ۸۵ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۸۵ - قبل از اجرای حکم اعدام آداب مذهبی توسط اشخاصی که صلاحیت

دارند نسبت بمحکوم علیه باید اجرا شود در موقع اعدام دادستان دادگاه جنائی و رئیس

شهرداری یا نماینده آنها و پزشک و منشی دادگاه باید حاضر باشند و اگر اجرای حکم

در محوطه زندان باشد رئیس زندان نیز حضور خواهد داشت وکیل محکوم علیه میتواند

حاضر شود - بعد از حاضر کردن محکوم علیه در محل اجرای حکم دادستان دستور اجرای

حکم را میدهد و منشی دادگاه حکم را به صدای بلند قرائت میکند و سپس مباشر اجرا حکم را

اجرا میکند و صورت مجلس تنظیمی بامضای حضار میرسد .

ماده ۸۷ بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۸۷ - مدتی که محکوم علیه قبل از اجرای حکم زندانی بوده باید جزء

فوائین

مدت محکومیت او احتساب شود. جمله (نفی بلد) مذکور در ماده ۴۷۹ به (تبعید) تبدیل میشود .

ماده ۴۹۰) بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۹۰ - اجرای حکم ضرر و زیان خصوصی که در ضمن حکم جزائی صادر شده بطریقی است که برای اجرای احکام حقوقی مقرر است .

ماده ۴۹۲) بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۹۲ - مدعی خصوصی هزینه دادرسی را باید مطابق مقررات مربوط بدادگاه مدنی در موقع مطالبه ضرر و زیان از دادگاه تأدیه نماید ولی متهم در موقع شکایت از حکم ضرر و زیان و سایر احکام و قرارهای دادگاه جزائی از تأدیه هزینه معاف است .

هر گاه مدعی خصوصی متمکن نبوده و استطاعت تأدیه هزینه دادرسی را نداشته باشد دادگاه میتواند با موافقت دادستان مدعی خصوصی را از تأدیه هزینه دادرسی برای همان موضوعی که مورد ادعا است معاف نماید. تأخیر امر جزائی بعلت عدم تأدیه هزینه دادرسی از ناحیه مدعی خصوصی جایز نیست و احراز عدم تمکن بنظر دادگاه است .

ماده ۴۹۳) بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۴۹۳ - متهم و مدعی خصوصی از بابت مخارج ایاب و ذهاب گواهان و حق الزحمه اهل خبره و مترجمین و اطباء و غیره که برحسب نظر مقامات قضائی احضار میشوند وجهی نمی پردازند ولی هر گاه تقاضای احضار و کسب نظر به درخواست متهم یا مدعی خصوصی باشد تقاضا کننده بشرط تمکن باید مخارج را بپردازد تعیین مخارج به تناسب اوضاع احوال کار و تمکن متهم و مدعی خصوصی بنظر مقامی است که رسیدگی میکند .

مواد ۴۹۵ و ۵۰۲ و ۵۰۴ و ۵۰۶ نسخ میشود .

ماده یک الحاقی به آئین دادرسی کیفری بطریق ذیل اصلاح میشود :

ماده ۱ - اقامه دعوی جزائی از طرف دادستان دادگاه را در حدود صلاحیت خود مکلف پرسیدگی و صدور حکم بهمان جر مهائی میکند که در کیفرخواست قید شده و خارج از آن حق رسیدگی ندارد .

کلیه مواد قانون اصلاح بعضی از مواد آئین دادرسی کیفری مصوب ششم مرداد ماه ۱۳۲۸ ملغی است .

مواد ذیل بقانون آئین دادرسی کیفری اضافه میشود

ماده ۱ - هر کس در ضمن تعقیب جزائی بتأدیه مالی اعم از غرامت و ضرر و زیان شاکی خصوصی محکوم شود و با گذشتن ده روز از تاریخ مطالبه آنرا نپردازد در صورتیکه مالی معرفی نکرده یا دسترسی باموال او نباشد بدرخواست دادستان یانماینده او در مورد محکوم به راجع بدولت و بدرخواست مدعی خصوصی در مورد ضرر و زیان

قوانین

در ازاء هر پنجاه ریال یک روز توقیف می‌شود و مدت توقیف در تمام موارد از پنج سال تجاوز نخواهد کرد مبدء توقیف مذکور در فوق در مورد کسانی که محکومیت بمجازات حبس دارند از تاریخ خاتمه اجرای مجازات حبس خواهد بود.

ماده ۲ - کلیه جرائم مربوط بامور جنحه که در ظرف پنج سال از تاریخ اولین اقدام تعقیبی تا تاریخ تصویب این قانون به حکم قطعی منتهی نشده و یا بحکم قطعی منتهی و حکم اجرا نشده و کلیه جرائم جنائی که ظرف ده سال از تاریخ اولین اقدام تعقیبی تا تاریخ تصویب این قانون منتهی به صدور کیفرخواست نشده مشمول مرور زمان خواهد بود.

تبصره - پرونده‌هایی که شاکی خصوصی داشته یا مدعی خصوصی دادخواست ضرر و زیان داده و همچنین پرونده‌های مربوط بقاچاق عوائد دولت و جرائم مذکور در قانون ثبت اسناد و نیز پرونده‌هایی که در صلاحیت محاکم اختصاصی و دیوان دادرسی ارتش بوده و در محاکم مزبور در جریانست از حکم این ماده مستثنی است.

ماده ۳ - هر گاه از طرف دادگاهها اعم از جزائی و حقوق راجع به استنباط ازقوانین رویه‌های مختلفی اتخاذ شده باشد دادستان کل پس ازاطلاع مکلفست موضوع را در هیئت عمومی دیوان کشور مطرح نموده رأی هیئت عمومی را در آن باب بخواهد رأی هیئت عمومی در موضوعاتی که قطعی شده بی اثر است ولی از طرف دادگاهها باید در مورد مشابه پیروی شود.

ماده ۴ - حبس در امور خلافی مطلقاً و همچنین حبسی که مدت آن دو ماه یا کمتر باشد قابل تبدیل بجزای نقدیست مگر اینکه در قانون تبدیل حبس بجزای نقدی منع شده باشد. دادگاه میتواند باختلاف موارد از قرار روزی ده ریال تا پانصد ریال تبدیل بجزای نقدی نماید.

ماده ۵ - پرونده‌های امورخلافی که منتهی بصدورحکم و اجرای آن شده دوسال پس از اجرای حکم باید معدوم شود.

ماده ۶ - کلیه قوانینی که با مواد اصلاحی فوق مغایرت دارد در قسمتی که مغایر است ملغی است.

بموجب قانون اجرای لوایح پیشنهادی وزارت دادگستری مصوب ششم مرداد ماه ۱۳۳۵ بقیه مواد لایحه اصلاح قسمتی از مواد قانون آئین دادرسی کیفری که در تاریخ اول مرداد ماه ۱۳۳۷ بتصویب کمیسیون مشترك دادگستری مجلسین رسیده موقتاً قابل اجراء میباشد. رئیس مجلس سنا - محسن صدر - رئیس مجلس شورایملی - رضا حکمت اصل فرمان همایونی در دفتر نخست‌وزیر است. نخست وزیر

۳۷/۱/۱۶

شماره ۳۴ ك/۱۰

سازمان برنامه

فرمان همایون دایر با اجرای قانون راجع باصلاح ماده ۸ قانون برنامه عمرانی هفت ساله دوم و قانون مزبور که بتصویب مجلسین شورایملی و سنا رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد.

فوااین

با تأییدات خداوند متعال ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم قانون اساسی مقرر میداریم.

ماده اول - لایحه قانونی راجع باصلاح ماده هشتم قانون برنامه عمرانی هفت ساله دوم که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند. بتاریخ بیست ونهم

اسفند ماه ۱۳۳۶

لایحه قانونی راجع باصلاح ماده ۸ قانون

برنامه عمرانی هفت ساله دوم

ماده اول (از اول سال ۱۳۳۷ تا پایان دوره برنامه هفت ساله دوم کل عواید نفت اعم از مالیات بر درآمد و پرداخت مشخص بین سازمان برنامه و وزارت دارائی و شرکت ملی نفت ایران بترتیب مشروح زیر تقسیم خواهد شد:

الف) سهم سازمان برنامه شصت درصد (۶۰٪) از ۱۸۸ میلیون دلار

ب) سهم شرکت ملی نفت ایران بیست درصد (۲۰٪) از ۱۸۸ میلیون دلار.

در سال ۳۷ ج) سهم وزارت دارائی (۲۰٪) از ۱۸۸ میلیون دلار بعلاوه

آنچه اضافه بر ۱۸۸ میلیون دلار عاید شود.

از ابتدای سال ۳۸ تا اول مهرماه ۴۱ (الف) سهم سازمان برنامه شصت درصد

(۶۰٪) از کل عواید نفت اعم از مالیات بر درآمد و پرداخت مشخص .

ب) سهم شرکت ملی نفت ایران پانزده درصد کل عواید نفت.

انتهای دوره

ج) سهم وزارت دارائی بقیه آنچه از کل عواید نفت باقی خواهد ماند.

برنامه هفت ساله دوم

ماده دوم (بدولت اجازه داده میشود از اول سال ۱۳۳۷ تا خاتمه دوره برنامه

هفت ساله دوم در حدود برنامه های مصوب برای تحصیل وام مذاکره نماید و در هر مورد

لایحه وام را بمجلسین برای تصویب تقسیم دارد.

لایحه قانونی که مشتمل بر دو ماه است در جلسه فوق العاده روز سه شنبه بیست و هفتم

اسفند ماه یک هزار و سیصد و سی و شش شمسی بتصویب مجلس سنا رسید.

نایب رئیس مجلس سنا . دکتر سعید مالک

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است.

نخست وزیر

قانون راجع بعوارض فرود وتوقف هواپیماها که بتصویب مجلسین شورایملى و سنا رسیده و بندگان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی بموجب ابلاغیه تلگرافی اجازه فرموده‌اند مفاد آن بموقع اجرا گذارده شود ذیلاً ابلاغ میگردد.

قانون راجع به عوارض فرود وتوقف هواپیماها

- ماده ۱ - عوارض مربوط به‌هواپیمائی بشرح زیر تصویب میشود.
- الف - برای صدور گواهی‌نامه ثبت و تابعیت هر هواپیما پانصد ریال (۵۰۰)
- ب - برای گواهی‌نامه قابلیت پرواز هواپیما هشتصد ریال (۸۰۰) و برای تجدید آن هشتصد ریال .
- ج - برای صدور گواهی‌نامه بی‌سیم هواپیما دویست ریال (۲۰۰) و تجدید آن دویست ریال (۲۰۰)
- د - برای صدور گواهی‌نامه دانشجوی خلبانی یا خلبان خصوصی صدریال (۱۰۰) و برای تجدید آن پنجاه ریال (۵۰)
- ه - برای صدور گواهی‌نامه خلبان بازرگانی . آموزگار خلبانی . خلبان سرویس حمل و نقل هوائی هوانوردی . مکانیسین هواپیمائی . متصدی بی‌سیم هواپیمائی متصدی تنظیم عبور و مرور هواپیمائی هواشناسی دویست ریال (۲۰۰) و برای تجدید آن هریک از آنها صدریال (۱۰۰)
- و - برای ثبت اختیارات جدید در هریک از گواهی‌نامه‌های مذکور در بند (ه) هر دفعه صدریال (۱۰۰)
- ز - برای تصدیق ارزش هریک از گواهی‌نامه‌های مذکور در بندهای ب. ج. د. ه. که بوسیله کشور های بیگانه صادر شده باشد صدریال (۱۰۰)
- ح - برای صدور اجازه نامه استفاده از یک فرودگاه خصوصی پانصد ریال (۵۰۰) و برای تجدید آن دویست ریال (۲۰۰)
- ط - برای هر دفعه فرود آمدن هواپیمائی که از خارجه بایران وارد می‌شود نسبت بهر یک کیلوگرم وزن حداکثر هواپیما که در گواهی‌نامه قابلیت پرواز آن تعیین شده دو ریال (۲) .
- تبصره ۱ - هواپیما های خارجی موضوع این بند در صورتیکه از چند فرودگاه کشوری در داخل ایران استفاده کنند . برای هر دفعه حق ورود وتوقف وسایر عوارض مقرر را باید پردازند .
- تبصره ۲ - فرودهایی که بمنظور آزمایش پس از اولین فرود هواپیما در یک فرودگاه کشوری صورت میگیرد مشمول مقررات این بند و تبصره آن نخواهد بود .

قوانین

ی - برای استفاده از وسائل روشنائی یک فرودگاه کشوری جهت فرود آمدن هواپیمائی که از خارجه بایران وارد شده و یا بلند شدن هواپیمائی که بخارجه عزیمت مینماید هر دفعه نسبت بهریکصدکیلوگرم وزن حداکثر هواپیما که در گواهینامه قابلیت پرواز آن تعیین شده دوریال .

ک - برای نگاهداری هواپیمائی که از خارجه بایران وارد شده ودریک فرودگاه کشوری درهوی آزاد خارج از آشیانه توقف بنماید برای شش ساعت اول توقف معاف از هرگونه پرداخت و برای بیش از این مدت تا ۲۴ ساعت از قرار ده دینار (۱۰) نسبت بهر متر مربع از زمین اشغال شده و قس علیهذا (در محاسبه طول و عرض هواپیما در نظر گرفته میشود)

ماده ۲ - هواپیماهای زیر از پرداخت عوارض مذکور در بندهای ط . ی . ک . ماده یک معاف میباشند .

الف - هواپیماهای متعلق بدربار سلطنتی .

ب - هواپیماهای متعلق بدولت اعم از نظامی و غیر نظامی مادامی که برای خدمات عمومی و بدون قصد انتفاع بکار میرود و همچنین هواپیماهای حامل مهمانان دولت .

ج - هواپیماهای متعلق برؤسای کشورهای خارجی .

د - هواپیماهای نمایندگان سیاسی دول خارجی در ایران بشرط معامله متقابله مادام که بدون قصد انتفاع بکار میرود .

و - هواپیماهاییکه بنا بتقاضا یا اجازه دولت ایران بمنظور جستجو و نجات هواپیماهای مفقود در ایران پرواز میکنند مادامیکه بدون قصد انتفاع بکار روند .

کلیه هواپیماهاییکه بنا بتقاضا و با اجازه دولت ایران برای کمک در امور سیاسی و مبارزه با آفات نباتی و غیره در ایران پرواز میکنند مادامیکه بدون قصد انتفاع بکار روند .

تبصره - باستثنای هواپیماهای موضوع (بند ج . د . ر) کلیه هواپیماهای خارجی دیگر که در ایران اجازه پرواز تحصیل مینمایند مکلفند نمره و مشخصات خارجی خود را تبدیل بنمره و مشخصات ایرانی نمایند .

ماده ۳ - اداره کل هواپیمائی کشوری میتواند ساختمانها و اراضی و وسائل مورد احتیاج هواپیماها را که متعلق به آن اداره میباشد بنرخ عادل و با تصویب وزارت راه با اجازه و اگذار و عوائد آن را بحساب درآمد عمومی کشور وصول و تحویل خزانه داری کل بنماید .

ماده ۴ - از تاریخ تصویب این قانون هر نوع عوارض دیگری راجع به هواپیمائی کشور ملغی میشود .

ماده ۵ - وزارت راه و وزارت دارائی مأمور اجرای این قانون میباشند قانون فوق که مشتمل بر پنج ماده و سه تبصره است در جلسه روز سه شنبه بیست و هفتم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - عماد تربتی

اصل قانون در دفتر نخست وزیر است .
نخست وزیر

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم.

ماده اول - قانون مربوط باسنادنامه مؤسسه بین‌المللی انرژی اتمی که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.

بتاریخ یازدهم خردادماه ۱۳۳۷

شماره ۱۰۸۹ - ۲۷/۴/۸ دفتر مخصوص شاهنشاهی

قانون مربوط باسنادنامه مؤسسه بین‌المللی

انرژی اتمی

ماده واحده اسنادنامه مؤسسه بین‌المللی انرژی اتمی که در تاریخ ۲۶ اکتبر ۱۹۵۶ مقرر سازمان ملل متحد (نیویورک) امضاء شده و مشتمل بر ۲۳ ماده و یک ضمیمه می‌باشد و به امضای نماینده ایران هم رسیده است تصویب و بدولت اجازه الحاق را میدهد.

قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده و متن اسنادنامه ضمیمه است پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز ۳شنبه ششم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و هفت بتصویب مجلس شورای ملی رسید. نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان‌الله اردلان

اسنادنامه مؤسسه بین‌المللی انرژی اتمی

ماده اول

در تأسیس مؤسسه

اصحاب این اسنادنامه یک مؤسسه بین‌المللی انرژی اتمی که من بعد در این اساس نامه بنام مؤسسه خوانده خواهد شد طبق مبانی و شرایط مصرحه ذیل تأسیس میکنند.

ماده دوم

در مقاصد

مؤسسه خواهد کوشید که سهم انرژی اتمی را در صلح سلامت و سعادت سراسر جهان تسریع کند و توسعه بخشد و تا جائی که بدان قادر باشد کسب اطمینان خواهد کرد که هر کمکی که بوسیله مؤسسه یا بنا بقاضای آن و یا تحت سرپرستی و نظارت آن بعمل خواهد آمد برای پیشرفت هیچ منظور نظامی مورد استفاده قرار نگیرد.

ماده سوم

در وظائف

الف مؤسسه مجاز است :

فواہن

۱ - تحقیق درباره انرژی اتمی و توسعه آن و استفاده عملی از آن را برای مقاصد غیر نظامی در سراسر جهان تشویق و مساعدت نماید و در صورتیکه از مؤسسه تقاضا شده باشد جهت تأمین انجام خدمات یا تهیه مواد و وسائل و تأسیسات برای یک عضو مؤسسه از طرف عضو دیگر بمنوان واسطه عمل کند و نیز جهت تحقیق در انرژی اتمی و توسعه آن و استفاده عملی از آن در مقاصد غیر نظامی هم عمل یا خدمت مفیدی را انجام دهد.

۲ - بمنظور تأمین وسائل تحقیق درباره انرژی اتمی و توسعه آن و استفاده عملی از آن در مقاصد غیر نظامی و از جمله تولید نیروی برق با توجه لازم به احتیاجات نواحی عقب مانده جهان طبق این اساسنامه موارد و خدمات و تجهیزات و تأسیسات ضروری را تدارک و تحویل نماید.

۳ - مبادله اطلاعات علمی و فنی را جهت استفاده از انرژی اتمی در مقاصد غیر نظامی تسهیل کند.

۴ - مبادله و تعلیم دانشمندان و کارشناسان را در زمینه استفاده غیر نظامی از انرژی اتمی تشویق نمایند.

۵ - جهت حصول اطمینان بر اینکه مواد شکافت پذیر مخصوص و سایر مواد و خدمات و تجهیزات و تأسیسات و اطلاعاتی که بوسیله مؤسسه یا طبق تقاضای آن و یا تحت سرپرستی و نظارت آن تدارک شده در پیشرفت هیچ منظور نظامی مورد استفاده قرار نگیرد تدابیر احتیاطی اتخاذ را اجرا کند و این تدبیر احتیاطی را طبق تقاضای اصحاب این اساسنامه بر قراردادهای دویچند جانبه مشمول دهد و یا بنا بر تقاضای یک دولت هر گونه فعالیت آن دولت را در زمینه انرژی اتمی مشمول این تدابیر احتیاطی سازد.

۶ - برای حفظ سلامتی و تقلیل مخاطرات جانی و مالی و (از جمله درباره شرایط کار) با مشورت و عنداللزوم با همکاری مقامات صالح سازمان ملل متحد و مؤسسات تخصصی مربوطه آن مقرراتی اساسی (استاندار) وضع و یا اقتباس نماید و جهت اجرای این مقررات اساسی چه در مورد عملیات خود مؤسسه و چه مورد عملیات مربوط با استعمال مواد و استفاده از خدمات و تجهیزات و تأسیسات و اطلاعاتی که بنا بر تقاضای مؤسسه یا تحت نظارت و سرپرستی آن بعمل میآید تدابیر لازم اتخاذ کند و نیز ترتیب مقتضی بدهد که بر حسب تقاضای اصحاب این اساسنامه و مقررات اساسی مزبور در مورد عملیات مربوط بر قراردادهای دو یا چند جانبه و همچنین در صورت تقاضای یک دولت در مورد کلیه عملیات آن دولت در زمینه انرژی اتمی به موقع اجراء درآید.

۷ - هر گاه در یک منطقه بخصوص وسائل و تأسیسات و تجهیزات موجوده غیر کافی و یا استفاده از آن فقط تحت شرایطی میسر باشد که رضایت بخش شناخته نشود هر نوع وسائل و تأسیسات و تجهیزاتی که جهت انجام اقدامات مجاز مؤسسه مفید باشد تهیه و یا ایجاد کند.

ب - مؤسسه ضمن انجام وظائف خود :

1 - Feasible Material

فوابن

۱ - در فعالیتهای خود بقسمی عمل خواهد کرد که با هدفها و اصول سازمان ملل متحد بمنظور پیشرفت صلح و تعاون بین المللی و با سیاست متخذه از طرف ملل متحد بمنظور تحقق یک خلع سلاح تضمین شده در سراسر جهان و یاسایر قراردادهای بین المللی که بمنظور اجرای چنین سیاستهایی بوجود آمده است منطبق باشد.

۲ - برای حصول اطمینان از اینکه مواد شکافت پذیر مخصوصی که مؤسسه دریافت میدارد جز در مقاصد غیر نظامی بمصرف نخواهد رسید بر استعمال مواد مزبور نظارت برقرار خواهد ساخت.

۳ - منابع و ذخایر خود را در سراسر جهان بقسمی توزیع خواهد کرد که استعمال مؤثر و تا حد اکثر استفاده عموم از مصرف آن در جمیع مناطق جهان با توجه باحتیاجات مخصوص نواحی عقب افتاده جهان تأمین گردد.

۴ - گزارشهای سالیانه ای از فعالیت های خود بمجمع عمومی سازمان ملل و عندالاقضا بشورای امنیت تسلیم خواهد کرد و هر گاه در حدود فعالیت های مؤسسه مسائلی پیش آید که در صلاحیت شورای امنیت باشد مؤسسه شورای مزبور را که مسئولیت اصلی صلح و امنیت جهان را بعهده دارد از آن مستحضر خواهد ساخت و همچنین مؤسسه میتواند اقداماتی را که طبق این اساسنامه بدان مجاز میباشد و از جمله اقداماتی که دربند ۳ از ماده ۱۲ پیش بینی شده بعمل آورد.

۵ - گزارشهایی را بشورای اقتصادی و اجتماعی و سایر مقامات ملل متحد در خصوص مسائلی که در صلاحیت آنها است تسلیم مینماید.

ب - کمکی را که مؤسسه ضمن انجام وظائف خود باعضاء خود میکند مقید به هیچ شرط سیاسی و اقتصادی و نظامی یا هر شرط دیگری که مغایر با مقررات این اساسنامه باشد نخواهد نمود.

ت - بشرط رعایت مقررات این اساسنامه و مقررات قراردادهایی که بین یک دولت یا دسته ای از دولتها طبق مقررات این اساسنامه یا مؤسسه منعقد شده باشد مؤسسه فعالیت های خود را با توجه بحق حاکمیت دولتها بعمل خواهد آورد.

ماده چهارم

در عضویت

الف - اعضاء مؤسس این مؤسسه عبارتند از دولتی که عضو سازمان ملل متحد یا یکی از مؤسسات تخصصی آن بوده و این اساسنامه را در ظرف نود روز از تاریخ که برای امضاء آماده می شود امضاء و سند تصویب را تسلیم نموده باشند.

ب - اعضاء دیگر مؤسسه دولتهایی هستند که اعم از داشتن یا نداشتن عضویت در سازمان ملل متحد یا یکی از مؤسسات تخصصی آن عضویت آنها بنا بتوصیه هیئت مدیره از طرف کنفرانس عمومی تصویب شود و سند الحاق باین اساسنامه را تسلیم نمایند.

هنگام توضیح با پذیرفتن دولتی بعضویت مؤسسه هیئت مدیره و کنفرانس

قوالین

عمومی درباره قدرت و تمایل آن دولت بایفای تعهداتی که باعضاء مؤسسه تعلق خواهد گرفت با توجه بقدرت و تمایل آن دولت به اجرای مقاصد و اصول منشور ملل متحد اتخاذ تصمیم خواهد کرد .

ب - مؤسسه بر اصل تساوی حق حاکمیت جمیع اعضاء آن مبتنی میباشد و برای اینکه حقوق و امتیازات ناشی از عضویت مؤسسه برای کلیه اعضاء تأمین گردد جمیع اعضاء موظفند تعهداتی را که طبق این اساسنامه بعهدہ گرفته‌اند با حسن نیت اجرا کنند

ماده پنجم

در کنفرانس

الف - یک کنفرانس عمومی مرکب از نمایندگان کلیه اعضاء مؤسسه یا بصورت عادی سالیانه و یا بر حسب دعوت مدیر کل که طبق تقاضای هیئت مدیره یا اکثریت اعضاء بعمل خواهد آمد بصورت فوق‌العاده انعقاد خواهد یافت محل اجلاس این کنفرانس مقر دائمی مؤسسه خواهد بود مگر اینکه کنفرانس عمومی تصمیم دیگری اتخاذ کند .

ب - هر یک از اعضاء در این کنفرانس‌ها یک نفر نماینده خواهد داشت که میتواند اعضاء علی‌البدل و مشاورینی همراه خود داشته باشد هزینه حضور هر نمایندگی بوسیله عضو ذینفع تأدیه خواهد شد .

ب - کنفرانس عمومی در آغاز هر دوره اجلاسیه یک نفر رئیس و متصدیان دیگری را که لازم باشد انتخاب خواهد کرد و این منتخبین در طول دوره اجلاسیه انجام وظیفه خواهند نمود کنفرانس عمومی با رعایت مقررات این اساسنامه نظامنامه داخلی خود را وضع مینماید . هر عضو دارای یک رأی خواهد بود . تصمیمات مربوط بمسائلی که در بند ح از ماده ۱۴ و قسمت یک بند پ از ماده ۱۸ و بند ب از ماده ۱۹ پیش‌بینی شده با اکثریت دو ثلث اعضاء حاضر و رأی دهنده اتخاذ خواهد شد تصمیمات مربوط بمسائل دیگر از جمله اینکه کدام مسائل یا کدام دسته از مسائل جدید باید با اکثریت دو ثلث آراء حل شود منوط با اکثریت آراء اعضاء حاضر و رأی دهنده خواهد بود حد نصاب با اکثریت اعضاء حاصل میگردد .

ت - کنفرانس عمومی میتواند کلیه مسائل و اموری را که در حدود این اساسنامه بوده و یا باختیارات و عملیات یکی از مقامات پیش‌بینی شده در این اساسنامه ارتباط داشته باشد مورد بحث قرار دهد و باعضاء مؤسسه و هیئت مدیره و یا بهر دو در باب مسائل و امور مزبور توصیه‌هائی بنماید .

ث - کنفرانس عمومی .

- ۱ - اعضاء هیئت مدیره را طبق ماده ۶ قانون انتخاب میکنند .
- ۲ - پذیرش اعضاء جدید را طبق ماده ۴ تصویب مینماید .
- ۳ - امتیازات و حقوق هر عضو را طبق ماده ۱۹ معلق میسازد .
- ۴ - گزارش سالیانه هیئت مدیره را مورد مذاکره قرار میدهد .

قوانین

- ۵ - طبق ماده ۱۴ بودجه مؤسسه را بنا بر توصیه هیئت مدیره تصویب مینماید و یا اینکه بودجه مزبور را کلاً یا جزئاً بضمیمه توصیه های خود بهیئت مدیره اعاده میدهد که از نو بکنفرانس تقدیم کنند.
- ۶ - گزارش هائی که باید ب سازمان ملل متحد تسلیم شود بطوری که در قرارداد مربوط بمناسبات مؤسسه با سازمان ملل پیش بینی شده با استثنای گزارشهای مذکوره در بند ۱۲ را تصویب میکند و یا آنرا بضمیمه توصیه های خود بهیئت مدیره عودت میدهد.
- ۷ - هر قراردادی را که بین مؤسسه و سازمان ملل یا مؤسسات دیگر بسته میشود بطوریکه در ماده ۱۶ پیش بینی شده تصویب میکنند یا آنرا بضمیمه توصیه های خود بهیئت مدیره اعاده میدهد و هیئت مدیره آنرا مجدداً بکنفرانس عمومی تقدیم مینماید.
- ۸ - قواعد و حدودی را که هیئت مدیره میتواند در حیطه آن طبق بند ج از ماده ۱۴ مبادرت باستقراض نماید و نیز شرایط قبول وجوهی که داوطلبانه بمؤسسه تقدیم میشود و همچنین طبق بند ج از ماده ۱۴ طریق مصرف وجوه عمومی مذکور در آن بند را تصویب میکند.
- ۹ - اصلاحات درین اساسنامه را طبق بند پ از ماده ۱۸ تصویب میکنند.
- ۱۰ - انتصاب مدیر کل را طبق بند الف از ماده ۷ تصویب مینماید.
- ج - کنفرانس عمومی صلاحیت دار.
- ۱ - درباره هر مطلبی که هیئت مدیره بخصوص برای کسب تکلیف بکنفرانس عمومی احاله میکند اخذ تصمیم نماید.
- ۲ - موضوعاتی را برای بررسی بهیئت مدیره ارجاع و یا از هیئت مزبور تسلیم گزارشهای را درباره هر موضوعی که به عملیات مؤسسه مربوط باشد درخواست کند.

ماده ششم

در هیئت مدیره:

- الف - هیئت مدیره بترتیب ذیل تشکیل خواهد شد:
- ۱ - هیئت مدیره ای که بعلت انقضای دوره باید برکنار رود (در مورد اولین هیئت کمیسیون مقدماتی مصرحه در ضمیمه ۱) پنج نفر را که در تکنولوژی انرژی اتمی منجمه تولید مواد اولیه از سایرین جلوتر باشند بصورت هیئت مدیره منصوب میکند بعلاوه از هر یک از مناطقی که ذیلاً ذکر میشود عضوی را که در تکنولوژی انرژی اتمی و منجمه تولید مواد اولیه جلوتر باشد بشرط اینکه منطقه مزبور نماینده معین پنج عضو مذکور در فوق نداشته باشد برای عضویت در هیئت مدیره معین مینماید.

۱ - آمریکای شمالی .

۲ - آمریکای لاتین

۳ - اروپای غربی .

۴ - اروپای شرقی .

قوانین

۵ - افریقا و خاورمیانه .

۶ - آسیای جنوبی .

۷ - آسیای جنوب شرقی و اقیانوس آرام .

۸ - خاور دور .

۲ - هیئت مدیره‌ای که بعلت انقضای دوره باید برکنار رود (و در مورد اولین هیئت کمیسیون مقدماتی مصرحه در ضمیمه شماره ۱) دو عضورا بین سایر تولیدکنندگان مواد اولیه که عبارتند از بلژیک - لهستان - پرتقال - چکسلواکی برای عضویت در هیئت مدیره معین میکنند و نیز عضو دیگری را بعنوان تدارک‌کننده کمکهای فنی بعضویت هیئت مدیره تعیین مینمایند هیچ یک از اینگونه اعضای هیئت در هر سال نمیتواند بهمان عنوان در سال بعد بعضویت هیئت تعیین گردد .

۳ - کنفرانس عمومی با رعایت اینکه مناطق مصرحه در قسمت الف ۱ این ماده باید در شوری بطور منصفانه نمایندگی داشته باشد دو عضورا بسمت عضویت هیئت مدیره معین میکنند تا جمیع این مناطق با استثنای آمریکای شمالی پیوسته هر کدام یک نماینده در هیئت داشته باشد - هیچیک از اینگونه اعضاء با استثنای پنج عضوی که طبق بند ۱ این ماده برای یکسال انتخاب میشوند نمیتواند پس از پایان دوره مجدداً در سال بعد بهمان عنوان بعضویت هیئت مدیره تعیین گردد .

ب - انتصابات مصرحه در قسمت الف - ۱ و قسمت الف - ۲ این ماده منتهی ۶۰ روز قبل از هر اجلاس کنفرانس عمومی عادی سالیانه بعمل خواهد آمد - انتخابات پیش بینی شده در قسمت الف - ۳ این ماده طی دوره‌های اجلاس کنفرانس عمومی عادی صورت خواهد گرفت .

پ - اعضائی که طبق مقررات قسمت‌های الف - ۱ و الف - ۲ این ماده در هیئت مدیره عضویت یافته‌اند از پایان اجلاس هر کنفرانس عمومی عادی سالیانه بعد از تعیین آنها تا پایان اجلاس کنفرانس عمومی عادی سالیانه آینده متصدی این سمت خواهد بود - اما در انتخاب نخستین هیئت مدیره پنج عضو برای مدت یک سال انتخاب خواهند شد .

ت - هر یک از اعضاء هیئت مدیره دارای یک رأی میباشد تصمیمات مربوط بهمیزان بودجه مؤسسه طبق مقررات مندرجه در بند ح از ماده ۱۴ با کثرت دو ثلث اعضاء حاضر و رأی دهنده اتخاذ میگردد . تصمیمات مربوط بمسائل دیگر ومنجمله اینکه کدام مسائل جدید و یا کدام نوع از مسائل جدید نماید با کثرت و ثلث آراء حل گردد با کثرت آراء اعضاء حاضر و رأی دهنده اتخاذ خواهد شد . حد نصاب با اکثریت اعضاء حاصل میشود .

ث - هیئت مدیره مجاز است طبق این اساسنامه و با توجه بمسئولیت‌های خود در قبال کنفرانس عمومی که در این اساسنامه پیش بینی شده است وظائف مؤسسه را انجام دهد .

قوانین

ج - هیئت مدیره در موافقی که خود تصمیم میگیرد تشکیل خواهد داد این اجلاس در مقر دائمی مؤسسه خواهد بود مگر اینکه از طرف هیئت تصمیم دیگری اتخاذ گردد.

ج - هیئت مدیره از میان اعضاء خود رئیس و متصدیان دیگر را انتخاب خواهند کرد و با توجه بمقررات این اساسنامه آئین نامه داخلی خود را وضع مینمایند.
ح - هیئت مدیره می تواند کمیته هائی را که مقتضی بداند تشکیل دهد. هیئت مدیره می تواند در روابط خود با سایر سازمانها اشخاصی را به نمایندگی خود معین کند.
خ - هیئت مدیره هر سال گزارشی در خصوص امور مؤسسه و کلیه طرحهائی کلیه از طرف مؤسسه تصویب شده برای تقدیم بکنفرانس عمومی تهیه مینماید همچنین هیئت مدیره گزارشهائی را که مؤسسه موظف است و یا ممکن است موظف گردد که بسازمان ملل یا هر سازمان دیگری که کار آن مربوط بکار مؤسسه باشد تسلیم نماید برای تقدیم بکنفرانس عمومی تهیه خواهد نمود. اینگونه گزارشها و نیز گزارش سالانه لااقل یکماه قبل از اجلاس کنفرانس عمومی عادی با اعضاء تسلیم خواهد شد.

ماده هفتم

در کارمندان

الف - یک مدیر کل در رأس کارمندان مؤسسه قرار دارد این مدیر کل را هیئت مدیره با تصویب کنفرانس عمومی برای مدت چهار سال تعیین میکند مدیر کل عالیترین مأمور اداری مؤسسه میباشد.

ب - مدیر کل مسئول انتصابات و سازمان و انجام وظیفه از طرف کارمندان میباشد و تحت اختیار و نظارت هیئت مدیره قرار دارد. مدیر کل وظائف خود را طبق مقرراتی خواهد داد که از طرف هیئت مدیره وضع شده باشد.

ب - هیئت کارمندان مؤسسه آنگونه کارشناسان علمی و فنی و سایر افراد ذیصلاحی را که برای انجام مقاصد و وظائف مؤسسه لازم باشد نیز شامل خواهد بود مؤسسه این اصل را رعایت خواهد نمود که تعداد کارمندان دائمی آن بحد اقل باشد.

ت - در انتخاب و استخدام و تعیین کیفیت کار بدین نکته توجه اساسی معطوف خواهد شد که کارمندان واجد بالاترین میزان کاردانی و صلاحیت فنی و فضائل اخلاقی برگزیده و تعیین شوند، بشرط رعایت اصل مذکور در فوق بشریک مساعی اعضاء مؤسسه و اهمیت استخدام بطریقی که از لحاظ جغرافیائی مظهر وسیع ترین منطقه ممکنه باشد نیز توجه لازم مینول خواهد گشت.

ترتیب و شرایط استخدام و حقوق و خاتمه خدمت کارمندان طبق مقرراتی خواهد بود که هیئت مدیره بنا بر مفاد این اساسنامه و همچنین با رعایت قواعد عمومی که بنا بر توصیه هیئت از طرف کنفرانس عمومی تصویب شده باشد وضع نماید.

ج - مدیر کل و کارمندان در انجام وظائف خود از هیچ مقامی غیر از مؤسسه نه کسب تکلیف و نه قبول دستور خواهند کرد و از هر اقدامی که ممکن است در وضع

قوانین

آنان بعنوان یک کارمند مؤسسه مؤثر باشد خودداری خواهند کرد و نظر بمسئولیت‌هایی که در قبال مؤسسه دارند هیچ سر صنعتی یا اطلاعات محرمانه دیگری که در نتیجه انجام وظائف رسمی مؤسسه بر آنان مکشوف شده افشاء نخواهند کرد. هر یک از آنان تعهد میکند که جنبه بین‌المللی وظائف مدیر کل و کارمندان را محترم دارد و در صدد نباشد که آنان را در انجام وظائف خود تحت تأثیر قرار دهد.

ج - اصطلاح کارمندان در این ماده شامل مستحقین نیز میگردد.

ماده هشتم

در تبادل اطلاعات :

الف - هر یک از اعضاء باید اطلاعاتی را که بتشخیص خود برای مؤسسه مفید می‌شناسد در اختیار آن بگذارد.

ب - هر یک از اعضاء تمام اطلاعات علمی را که در نتیجه کمک مؤسسه طبق ماده ۱۱ حاصل شده باشد در اختیار مؤسسه خواهد گذاشت.

پ - مؤسسه اطلاعاتی را که طبق بندهای الف و ب این ماده تحصیل شده است جمع آوری میکند و بصورتی قابل استفاده در دسترس قرار می‌دهد. مؤسسه جهت تشویق تبادل اطلاعات در خصوص اهمیت انرژی اتمی و استفاده‌های غیر نظامی از آن اقدامات مثبتی بعمل خواهد آورد و برای این مقصود بین اعضاء خود بعنوان یک رابط عمل خواهد کرد.

ماده نهم

در تدارك و تحویل مواد

الف - اعضاء میتوانند هر مقدار مواد شکافت‌پذیر مخصوص را که مقتضی بدانند و تحت شرایطی که با مؤسسه مورد توافق قرار گرفته باشد در اختیار مؤسسه بگذارند. موادی که تحت اختیار مؤسسه گذاشته میشود ممکن است بنا بصوابدید عضوی که آنرا تدارك می‌کند بوسیله همان عضو و یا با موافقت مؤسسه در انبارهای مؤسسه نگاهداری شود.

ب - اعضاء همچنین میتوانند مواد اولیه ای را که در ماده ۲۰ تعریف شده و نیز مواد دیگری را در اختیار مؤسسه بگذارند میزان اینگونه مواد را که مؤسسه طبق موافقت‌های مقرر در ماده ۱۳ قبول خواهد کرد هیئت مدیره تعیین خواهد نمود.

پ - هر عضوی میزان و صورت و ترکیب مواد شکافت‌پذیر مخصوص و مواد اولیه و سایر موادی را که حاضر است با متابعت از قوانین خود بلافاصله یا در طی مدت مقرر از طرف هیئت مدیره در اختیار مؤسسه بگذارد باستحضار مؤسسه خواهد رسانید.

ت - هر عضوی بنا بتقاضای مؤسسه از موادی که در اختیار آن گذاشته است هر مقداری را که مؤسسه تعیین کند بلافاصله بعضو دیگر یا دسته از اعضاء تحویل خواهد داد و نیز هر مقدار از مواد مزبور را که واقعاً برای عملیات و تحقیقات علمی در تأسیسات مؤسسه ضروری باشد بلافاصله بخود مؤسسه تحویل خواهد نمود.

قوانین

ث - میزان و صورت و ترکیب موادی که بوسیله هر عضو در اختیار مؤسسه گذاشته شده میتواند در هر موقع با موافقت هیئت مدیره تغییر یابد.

ج - اطلاع بدوی طبق بند پ این ماده باید طی سه ماه پس از تاریخ اعتبار یافتن این اساسنامه عضو ذینفع داده شود - هر گاه هیئت مدیره تصمیم مغایری اتخاذ نکرده باشد موادی که بدو عرضه شده مربوط بیک دوره یکساله خواهد بود که متعاقب سالی است که این اساسنامه درباره عضو ذینفع اعتبار میآید و همچنین هر گاه از طرف هیئت مدیره اقدام مغایری بعمل نیامده باشد اطلاعات بعدی که نباید دیرتر از اولین روز ماه نوامبر هر سال تسلیم شود مربوط بیک دوره یکساله متعاقب تسلیم اطلاع خواهد بود.

چ - از بابت موادی که یک عضو حاضر است در اختیار مؤسسه بگذارد مؤسسه و محل و طریقه تحویل و برحسب اقتضاء صورت و ترکیب موادی که تحویل آنرا از عضو مزبور تقاضا نموده تعیین خواهد کرد - مؤسسه همچنین مقدار مواد تحویل شده را سمیزی و میزان آن را متناوباً با اطلاع اعضاء خواهد رسانید.

ح - مؤسسه مسئول انبار کردن و حفاظت موادی است که در تصرف دارد و باید اطمینان حاصل کند که مواد مزبور اولاً از تغییرات جوی ثانیاً از نقل و انتقال و یا مصارف غیر مجاز ثالثاً از لطمه و انهدام منجمله خرابکاری رایعاً تصرف قاهرانه مصون خواهد بود. مؤسسه در مورد انبار کردن مواد شکافت پذیر مخصوص باید مراقبت نماید که مواد مزبور از نظر جغرافیائی بقسمی توزیع گردد که مقادیر زیادی از آن در یک کشور یا در یک منطقه جهان تمرکز نیابد.

خ - مؤسسه در سریعترین مدتی که عملاً میسر باشد از اقلام ذیل آنچه را که لازم بداند ایجاد و وضع خواهد کرد.

۱ - مراکز و تجهیزات و تأسیسات برای تحویل و انبار کردن و توزیع مواد.

۲ - وسائل مادی حفاظت

۳ - مقررات کافی برای بهداشت یا جلوگیری از مخاطرات

۴ - آزمایشگاههای سمیزی برای تجزیه و بازرسی مواد دریافت شده

۵ - منازل و اماکن اداری جهت کارمندی که وجودشان برای انجام امور

مذکور در فوق لازم است.

۶ - موادیکه طبق مفاد این ماده تحویل شده است به تشخیص هیئت مدیره و بنابر مقررات این اساسنامه مورد استفاده قرار خواهد گرفت. هیچیک از اعضاء حق ندارد بخواهد موادی را که در اختیار مؤسسه میگذارد علیحده نگاهداری شود و یا طرح بخصوصی را جهت مصرف مواد مزبور معین نماید.

ماده دهم

در خدمات و تجهیزات و تأسیسات

اعضاء میتوانند خدمات و تجهیزات و تأسیساتی را که بتواند بانجام مقاصد و وظائف

مؤسسه کمک کند در اختیار مؤسسه بگذارند

در طرحهای مؤسسه

الف - هر عضوی یا دسته‌ای از اعضای مؤسسه که بایل اجرای طرحی مربوط به تحقیق در باره انرژی اتمی یا توسعه آن یا استفاده عملی از آن جهت مقاصد غیر نظامی باشد میتواند کمک مؤسسه را در تأمین مواد شکافت پذیر مخصوص و خدمات و تجهیزات و وسائل و تأسیسات لازم برای این مقصود تقاضا کند. هر تقاضائی از این قبیل باید با توضیح مقصود و حدود طرح توأم باشد و اینگونه تقاضاها از طرف هیئت مدیره بررسی خواهد شد.

ب - مؤسسه همچنین میتواند بنا بتقاضای یک عضو و یا دسته‌ای از اعضای در انعقاد قراردادهائی جهت تأمین اعتبارات مالی از طرف منابع خارجی برای اجرای چنین طرحهائی مساعدت نماید و ضمن انجام چنین مساعدتی هیچگونه تضمین یا قبول مسئولیت مالی در باره آن طرح از مؤسسه تقاضا نخواهد شد.

پ - مؤسسه میتواند تدارک تمام مواد و خدمات و تجهیزات و تأسیسات لازم برای هر طرح را بتوسط یک یا چند عضو خود ترتیب بدهد و یا تدارک آنرا بنا بر تمام عضو یا اعضائی که تقاضا کرده‌اند کلاً یا جزء بعهدہ بگیرد.

ت - مؤسسه میتواند برای بررسی هر تقاضائی شخص یا اشخاص ذیصلاحیتی را بقلمرو آن عضو و یا آن دسته از اعضای که تقاضا کرده‌اند برای مطالعه طرح منظور اعزام دارد و در انجام این امر مؤسسه با موافقت آن عضو یا آن دسته از اعضای که تقاضا کرده‌اند میتواند افرادی از کارمندان خود یا از اتباع ذیصلاحیت هریک از اعضای خود را مورد استفاده قرار دهد.

ث - هیئت مدیره قبل از تصویب هر طرحی بنا بر مقررات این ماده بمراتب ذیل توجه لازم خواهد کرد.

۱ - فایده طرح و از جمله قابل اجرا بودن آن از نظر علمی و فنی
۲ - کفایت نقشه‌ها و اعتبارات و کادرفنی باندازه‌ای که اجرای طرح را بصورت
تربخشنی تأمین سازد.

۳ - پیش‌بینی مقررات اساسی بهداشت و جلوگیری از مخاطرات بقسمی که برای تماس با مواد و نقل و انتقال و انبار کردن آن و عمل و تأسیسات کافی باشد.

۴ - عدم توانائی آن عضو یا آن دسته از اعضای تقاضا کننده جهت تأمین اعتبارات و مواد و تأسیسات و تجهیزات و خدمات لازم.

۵ - توزیع عادلانه مواد و منابع دیگری که در اختیار مؤسسه می‌باشد.

۶ - احتیاجات مخصوص مناطق عقب مانده جهان

۷ - مسائل مربوط دیگر

ج - پس از تصویب هر طرحی مؤسسه یا عضو یا دسته‌ای از اعضای آن طرح را تسلیم کرده است قراردادی منعقد خواهد ساخت و در این قرارداد:

قوانین

- ۱ - میزان هر ماده شکافت پذیر مخصوص و مواد دیگری که لازم است برای طرح تخصیص باید پیش بینی خواهد شد.
- ۲ - انتقال مواد شکافت پذیر مخصوص از محل حفاظت آن حین تنظیم قرارداد (اعم از اینکه تحت حفاظت مؤسسه یا عضوی باشد که آنرا جهت استفاده در طرح های مؤسسه تدارک کرده) به عضو یا دسته ای از اعضاء که طرح را تسلیم نموده اند تحت کیفیاتی که حمل و نقل بدون مخاطره و مقررات علمی بهداشتی و صحی را تأمین نموده باشد پیش بینی خواهد شد.
- ۳ - شرایط و کیفیات و از جمله قیمتی که طبق آن باید مواد و خدمات و تجهیزات و تأسیسات از طرف خود مؤسسه فراهم گردد معین خواهد شد و در صورتیکه اینگونه مواد و خدمات و تجهیزات و تأسیسات باید توسط یکی از اعضاء تهیه شود شرایط و کیفیات آن بقسمی که بین آن عضو یا آن دسته از اعضاء تهیه کننده طرح و عضو تدارک کننده مقرر شده معین خواهد گشت.
- ۴ - ضمناً از عضو یا آن دسته از اعضاء که طرح را تسلیم کرده است تعهد گرفته خواهد شد که اولاً از کمک پیش بینی شده برای پیشرفت هیچ منظور نظامی استفاده نشود ثانیاً با وجود تصمیمات مربوطه مصرح در قرارداد طرح موضوع قرارداد مشمول تدابیر احتیاطی مندرجه در ماده ۱۲ خواهد بود.
- ۵ - برای حفظ حقوق و منافع مؤسسه و عضو یا اعضاء ذینفع در اختراعات یا اکتشافات یا حقوق انحصاری ناشی از طرح پیش بینی مقتضی خواهد شد.
- ۶ - برای فیصله اختلافات پیش بینی مقتضی خواهد شد.
- ۷ - هر پیش بینی دیگر مربوط بموضوع بعمل خواهد آمد.
- ج - مقررات این ماده در صورت اقتضا شامل هر گونه تقاضای مواد و خدمات و تأسیسات و تجهیزات مربوط بطرحی که در حال اجرا میباشد نیز می گردد.

ماده دوازدهم

در تدابیر احتیاطی تضمینات

- الف - در مورد هر طرح مربوط بخود مؤسسه یا هر قراردادی که اصحاب ذینفع در آن از مؤسسه اجرای تدابیر احتیاطی را تقاضا کرده باشند مؤسسه حقوق و مسئولیتهای ذیل را تاحدی که مربوط بدان طرح یا قرارداد میگردد دارا می باشد.
- ۱ - رسیدگی بنقشه تجهیزات و تأسیسات مخصوص و از جمله راکتور های هسته ای Nucleas و تصویب آن منحصراً از لحاظ حصول اطمینان بر اینکه نقشه مزبور موجب پیشرفت هیچ منظور نظامی نخواهد بود و با مقررات اساسی بهداشتی و جلوگیری از مخاطرات منطبق می باشد و تدابیر احتیاطی و تصمیمات مقرر در این ماده میتواند بنحو مؤثری در باره آن اجرا شود.
- ۲ - تقاضای اجرای هر گونه مقررات بهداشتی و تدابیر احتیاطی که مؤسسه وضع نماید.

۲ - تقاضای نگاهداری و تهیه فهرست روشنی از سابقه عملیات که سهولت امکان احتساب ب مواد اولیه یا مواد شکاف پذیر مخصوص که جهت طرح یا قرارداد استعمال یا تولید شده کمک کند.

۳ - مطالبه دریافت گزارش‌هایی در باره پیشرفت عملیات.

۴ - تصویب طرح اجرای عملیات شیمیائی روی مواد قابل تشعشع صرفاً از لحاظ حصول اطمینان اینکه این عملیات شیمیائی با استفاده مواد در مقاصد نظامی منجر نخواهد گشت و با مقررات اساسی بهداشت و جلوگیری از مخاطرات خواهد بود و نیز تقاضای اینکه مواد شکاف پذیر مخصوصی که بصورت یک محصول فرعی جمع آوری یا تولید میشود در مقاصد غیر نظامی و تضمینات مداوم مؤسسه برای تحقیقات علمی یا راکتور اعم از موجود یا آنچه در دست ساختمان است و از طرف عضو یا اعضاء ذی‌معلقه مشخصی خواهد شد مورد استفاده قرار گیرد و نیز تقاضای اینکه هر گونه مزاد مواد شکاف پذیر مخصوص که بصورت یک محصول فرعی از آنچه برای عملیات مذکور در فوق لازم است جمع آوری یا تولید میشود بمنظور جلوگیری از ذخیره شدن آن نزد مؤسسه بامانت گذاشته شود مشروط بر اینکه این مواد شکافت پذیر مخصوص که بدین نحو نزد مؤسسه بامانت سپرده میشود بنا بتقاضای عضو یا اعضاء ذینفع بلافاصله بآن عضو یا آن اعضاء که ذینفع هستند مسترد گردد تا تحت شرایط مذکوره در فوق بمصرف برسازند.

۵ - باززرسانی که از طرف مؤسسه پس از مشورت بادولت یا دولتهای دریافت کننده کمک معین خواهد شد بقلمرو آندولت یا آندولتها اعزام دارد و این باززرسان عنداللزوم برای احتساب مواد اولیه و مواد شکافت پذیر مخصوص تدارك شده و محصولات بدست آمده از مواد شکافت پذیر مخصوص و تشخیص ایفاء تعهدات مربوط بعدم استفاده برای پیشرفت منظور نظامی مندرج در قسمت ج - ۴ ماده ۱۱ و مقررات بهداشتی و تدابیر احتیاطی مندرج در قسمت الف - ۲ این ماده و نیز سایر کیفیات مصرحه در قرار بین مؤسسه و دولت یا دولتهای ذینفع در هر موقع و بهر جا و هر برنامه کار و هر شخصی که باقتضای سمت خود بامواد و تجهیزات و تأسیساتی سر و کار دارد که طبق مقررات این اساسنامه باید محافظت شوند حق مراجعه خواهند داشت باززرسان معین شده از طرف مؤسسه در صورت تقاضای دولت ذینفع با نمایندگانی از مقامات آن دولت همراه خواهند شد مشروط بر اینکه در اجرای وظائف این باززرسان از اینجهت تأخیر و یا از جهت دیگر ممانعتی حاصل نشود.

۶ - در صورتیکه تعهدات و مقررات از طرف دولت یا دولتهای دریافت کننده کمک مراعات نشود و یا ناقص باشد و اقدامات اصلاحی نیز در ملت معقوبی بعمل نیاید کمک مؤسسه را معلق کند یا خاتمه دهد و مواد و تجهیزات آنی که از طرف مؤسسه یا یک عضو آن جهت اجرای طرح تدارك شده مسترد دارد.

۷ - یک هیئت بازرسی بر حسب احتیاج تشکیل دهد و این هیئت بازرسی مسئول است کلیه عملیاتی که مستقیماً بوسیله مؤسسه اداره میشود بازرسی و اطمینان حاصل کند که مؤسسه آن اقدامات بهداشتی و تدابیر احتیاطی که اجرای آنرا در طرح‌هایی که

فوااین

منوط بتصویب یا تحت سرپرستی و نظارت مؤسسه میباشد مقرر داشته خود مورد عمل قرار داده است و نیز اطمینان حاصل کند که اقدامات کافی بعمل آمده تامواد اولیه یامواد شکافت پذیر مخصوصی که درحفاظت مؤسسه میباشد ویادروملیات خود مؤسسه استعمال گشته و یا تولید شده است برای پیشرفت هیچ منظور نظامی مورد استفاده قرار نگیرد . مؤسسه برای جبران هرعدم مطابقت یا هرمنقصتی اقدامات کافی بعمل خواهد آورد .

پ - هیئت بازرسی همچنین مسئولیت دارد که حساب مندرج در قسمت الف ۶ - این ماده را بخواند و ممیزی کند و اطمینان حاصل نماید که تعهد مصرح در قسمت ج - ۴ ماده ۱۱ و مقررات مصرحه در قسمت الف - ۲ این ماده و نیز سایر کیفیات هر طرح بقسمی که در قرارداد بین مؤسسه و دولت یا دولت های ذینفع تصریح گشته مراعات شده است .

بازرسان هر تخلف از شرطی را بمدیرکل گزارش میدهند و مشارالیه گزارش مزبور را به هیئت مدیره تسلیم می کند و هیئت مدیره بدولت یادولتهای دریافت کننده کمک دیگر مراجعه و تقاضا خواهد کرد که فوراً هر تخلفی که هیئت بازرسی وقوع آنرا تشخیص داد جبران کنند هیئت مدیره این تخلف را بکلیه اعضاء شورای امنیت و مجمع عمومی سازمان ملل گزارش خواهد داد و در صورتیکه از طرف دولت یادولتهای ذینفع در مدت معقولی اقدامات اصلاحی بنحواتم بعمل نیاید هیئت می تواند یکی از تصمیمات و یا هر دورا در آن واحد اتخاذ کند .

- ۱ - تقلیل یا تعلیق کمکی که از طرف مؤسسه یا یکی از اعضاء فراهم گشته .
- ۲ - تقاضای اعاده مواد و تجهیزاتی که در اختیار یک عضو یا دسته از اعضاء گذاشته شده است همچنین مؤسسه می تواند طبق ماده ۱۹ استفاده از امتیازات و حقوق ناشیه از عضویت را در باره عضو متخلف معلق سازد .

ماده سیزدهم

در تأدیه مطالبات اعضاء

جز در مواردیکه بین هیئت مدیره و عضوی که برای مؤسسه مواد خدمات و تجهیزات و تأسیسات تدارک می کند بصورت دیگری توافق شده باشد هیئت مدیره باعضو تدارک کننده قراردادی جهت ترتیب تأدیه بهای اقلام تدارک شده منعقد خواهد کرد .

ماده چهاردهم

در مقررات مالی

الف - هیئت مدیره بودجه سالیانه که متضمن بر آورد مخارج مؤسسه خواهد بود بکنفرانس عمومی تسلیم خواهد نمود و مدیرکل برای تسهیل کار هیئت طرح بودجه را بدوآ تهیه مینماید و اگر کنفرانس عمومی بر آورد مزبور را تصویب نکند آنرا باتوصیه هائی به هیئت مدیره باز میگرداند و در آنصورت هیئت بر آورد جدیدی برای تصویب بکنفرانس عمومی تسلیم خواهد نمود .

قوانین

ب - مخارج مؤسسه در اقلام زیر طبقه بندی میشود.

۱ - مخارج اداری که عبارتند از :

اولاً - مخارج کارمندان مؤسسه باستثنای مخارج کارمندانی که بعلت ارتباط با مواد و خدمات و تجهیزات و تأسیسات مصرحه در قسمت ب ۲ که ذیلاً ذکر می شود استخدام شده اند - مخارج اجلاس و مخارجی که جهت تهیه طرحهای مؤسسه و توزیع اطلاعات لازم است.

ثانیاً - مخارج اجرای تدابیر احتیاطی و تضمینات مصرحه در ماده ۱۲ در مورد طرحهای مؤسسه یا تضمینات قسمت الف - ه ماده ۳ در مورد هر قرارداد و یا چند جانبه و نیز مخارج نقل و انتقال و انبار کردن مواد شکافت پذیر مخصوص علاوه بر مخارج نقل و انتقال و انبارداری مصرحه در بند ث این ماده.

۲ - مخارجی که در قسمت ب این ماده پیش بینی نشده و بمواد و لوازم و تأسیسات و تجهیزاتی ارتباط دارد که بوسیله مؤسسه جهت انجام وظائف مجاز آن تحصیل و یا ایجاد شده باشد و همچنین قیمت مواد و خدمت و تجهیزات و تأسیساتی که از طرف مؤسسه و بموجب قراردادهای برای یک یا چند عضو تدارک شده است

پ - هیئت مدیره ضمن تعیین مخارج مصرحه در قسمت ثانوی بند ب ۱ مذکور در فوق جوهری را که طبق قراردادهای دو یا چند جانبه یا مؤسسه از بابت اجرای تضمینات قابل استرداد باشد کسر خواهد کرد .

ت - هیئت مدیره مخارج مصرحه در قسمت ب ۱ مذکور در فوق را بنا به نسبتی که باید از طرف کنفرانس عمومی تعیین شود تقسیم خواهد کرد و کنفرانس عمومی در تعیین این نسبت از اصول متخذه از طرف ملل متحد برای پرداخت سهمیه دول عضو در بودجه عمومی سازمان ملل پیروی خواهد نمود.

ث - هیئت مدیره متناوباً تعرفه ای برای مخارج و از جمله تعرفه واحدی برای اجرت انبارداری و نقل و انتقال مواد و خدمات و تجهیزات و تأسیساتی که بوسیله مؤسسه جهت اعضاء تدارک میشود تعیین خواهد کرد . تعرفه مزبور بقسمی تنظیم خواهد شد که عایدات کافی جهت مقابله با مخارج و قیمت های مصرحه در قسمت ب ۲ مذکور در فوق پس از وضع هدایای داوطلبانه ای که هیئت مدیره میتواند طبق بند ج باین منظور تخصیص دهد تأمین نماید .

و جوهری که بوسیله این تعرفه عاید میشود در اعتبار جدا گانه ای نگاهداری خواهد شد تا بابت مواد و خدمات و تجهیزات و تأسیساتی که بوسیله اعضاء تدارک شده بآنها تأدیه گردد و یا بمصرف سایر مخارج مصرحه در قسمت ب ۲ مذکور در فوق که ممکن است بوسیله خود مؤسسه ایجاد گردد رسانیده بشود .

ج - هر نوع مازادی که عواید مصرحه در بند ث بر مخارج مندرجه در آن بند داشته باشد و کلیه جوهری که داوطلبانه بمؤسسه اهدا شود در یک اعتبار عمومی نگاهداری خواهد شد و طبق نظر هیئت مدیره با تصویب کنفرانس عمومی بمصرف خواهد رسید .

قوانین

ج - بشرط رعایت قواعد و حدودی که از طرف کنفرانس عمومی بتصویب رسیده باشد هیئت مدیره اختیار خواهد داشت که هم بنماینده‌گی از طرف مؤسسه باستقراض مبادرت ورزد بدون اینکه هیچگونه مسئولیتی از بابت قروض که با استفاده از این اختیار بوجود آمده بر اعضاء مؤسسه تحمیل گردد و هم وجوهی که داوطلبانه بمؤسسه اهدا میشود قبول نماید .

ح - تصمیمات کنفرانس عمومی در خصوص مسائل مالی و نیز تصمیمات هیئت مدیره درباره میزان بودجه مؤسسه به اکثریت دوثلث از اعضاء حاضر و رأی دهنده اتخاذ خواهد شد .

ماده پانزدهم

در امتیازات و مصونیتها

الف - مؤسسه در قلمرو هر یک از اعضاء خود از شخصیت حقوقی و امتیازات و مصونیت‌هایی که برای انجام وظائف آن لازم باشد برخوردار خواهد شد .

ب - نمایندگان اعضاء و همچنین اعضاء علی‌البدل و مشاورین آنان و کسانی که بعضویت هیئت مدیره منصوب میشود و اعضاء علی‌البدل و مشاورین آنان و مدیر کل و کارمندان مؤسسه از امتیازات و مصونیت‌هایی بهره‌مند خواهند بود که برای آزادی آنان در عمل جهت انجام وظائف مربوط مؤسسه لازم باشد .

پ - شخصیت حقوقی و امتیازات و مصونیت‌هایی که در این ماده بدان اشاره شد بموجب قرارداد یا قراردادهای جداگانه‌ای که در انعقاد آن مدیر کل بنماینده‌گی از مؤسسه و طبق تعلیمات هیئت مدیره اقدام خواهد کرد بین مؤسسه و اعضاء تعیین خواهد شد .

ماده شانزدهم

در رابطه با سایر سازمانها

الف - هیئت مدیره با تصویب کنفرانس عمومی مجاز است برای ایجاد رابطه مقتضی بین مؤسسه و سازمان ملل متحد یا هر سازمان دیگری که کار آن بکار مؤسسه مربوط باشد موافقت نامه یا موافقت نامه‌هایی مقرر سازد .

ب - موافقتنامه یا موافقت نامه‌هایی که رابطه بین مؤسسه و سازمان ملل را برقرار میسازد متضمن نکات ذیل خواهد بود .

۱ - اینکه از طرف مؤسسه گزارشهای مندرجه در قسمتهای ب ، و ب ه ماده ۳ سازمان تسلیم شود .

۲ - این که مؤسسه قطعنامه‌های مربوط بمؤسسه را که در مجمع عمومی یا یکی از شوراهای آن بتصویب رسید مورد مطالعه قرار دهد و در صورتی که تقاضا شده باشد درباره اقدامی که طبق مفاد این اساسنامه در نتیجه مطالعه قطعنامه از طرف مؤسسه یا اعضای آن بعمل آمده گزارشی بمقام صالح سازمان ملل تسلیم نماید .

در رفع اختلافات

- الف - هر مسئله یا اختلافی در باب تفسیر یا اجرای این اساس نامه که با مذاکره فیصله نیافته باشد طبق اساس نامه دیوان بین المللی داد گستری بآن دیوان اجاع خواهد شد مگر اینکه طرفین ذینفع برای رفع اختلاف بطریق دیگری توافق کنند.
- ب - کنفرانس عمومی و هیئت مدیره هر یک جدا گانه حق دارد بشرط اجازه مجمع عمومی سازمان ملل متحد از دیوان بین المللی داد گستری تقاضا کند که در هر مسئله حقوقی که در حدود فعالیت مؤسسه پیش آید نظر مشورتی ابراز نماید.

در اصلاحات و کناره گیری

- الف - هر یک از اعضاء می تواند اصلاحاتی را در این اساسنامه پیشنهاد کند. رونوشتهای مصدقی از متن هر اصلاحی که پیشنهاد شده از طرف مدیر کل تهیه و لااقل نود روز قبل از تاریخ رسیدگی کنفرانس عمومی پیشنهاد مزبور جهت اعضاء فرستاده خواهد شد.

- ب - در پنجمین اجلاس کنفرانس عمومی سالیانه بعد از تاریخ اعتبار یافتن این اساسنامه موضوع تجدید نظر عمومی در مقررات این اساسنامه در دستور آن دوره اجلاسیه گذاشته خواهد شد و در صورت تصویب اکثریت اعضاء حاضر و رأی دهنده این تجدید نظر در کنفرانس عمومی بعدی بعمل خواهد آمد و از آن بعد پیشنهادهای مربوط بمسئله تجدید نظر عمومی در این اساسنامه میتواند طبق همین رویه برای اتخاذ تصمیم بکنفرانس عمومی تقدیم شود.

پ - اصلاحات وقتی برای اعضاء الزام آور میگردد که :

- ۱ - کنفرانس عمومی پس از بررسی ملاحظاتی که از طرف هیئت مدیره در مورد هر اصلاح پیشنهاد شده تقدیم گشته آنها با کثرت دوثلث اعضاء حاضر و رأی دهنده تصویب کرده باشد.

- ۲ - دوثلث از اعضاء با رعایت مقررات قانون اساسی خود آنها پذیرفته باشد قبول اصلاحات از طرف هر عضو با تسلیم سند قبول بدولتی که طبق بند پ از ماده ۲۱ امانت در اسناد خواهد شد صورت خواهد گرفت.

- ت - هر عضوی می تواند پس از انقضای مدت پنج سال از تاریخ اعتبار یافتن این اساسنامه در هر موقع طبق بند ث از ماده ۲۱ و همچنین در هر موقع که مایل بقبول اصلاحی در این اساسنامه باشد پس از اعلام کتبی بدولتی که طبق بند پ از ماده ۲۱ امانت دار اسناد است از عضویت مؤسسه کناره گیری کند و دولت امانت دار اسناد بلافاصله این کناره گیری را باطلاع هیئت مدیره و کلیه اعضاء خواهد رسانید

- ث - کناره گیری یک عضو از مؤسسه در الزامات ناشی از قراردادی که طبق ماده

قوانین

۱۱ بعهده آن عضو می باشد یا در تعهداتی که آن عضو از لحاظ بودجه همان سال کناره گیری بعهده دارد تأثیری نخواهد داشت.

ماده نوزدهم

در تعلیق امتیازات

الف - هر عضوی که در پرداخت سهمیه مالی خود بمؤسسه تأخیر کند و مبلغی که تادیه آن تأخیر شده مساوی یا زیادتر از مبلغی باشد که عضو مزبور ملزم بتادیه آن در دو سال اخیر بوده است حق رأی در مؤسسه نخواهد داشت معذک در صورتیکه کنفرانس عمومی تشخیص دهد که تأخیر تادیه در اثر کیفیاتی مافوق قدرت عضو مزبور بوده میتواند به آن عضو اجازه شرکت در رأی بدهد.

ب - هر گاه عضوی در نقض مقررات این اساسنامه یا هر قرار دادی که طبق مقررات این اساسنامه منعقد نموده اصرار ورزد کنفرانس عمومی میتواند بنا بر توصیه هیئت مدیره به اکثریت دوثلث از اعضاء حاضر و رأی دهنده امتیازات و حقوق عضویت آن عضو را معلق سازد.

ماده بیستم

در تعاریف

در این اساسنامه :

۱ - منظور از اصطلاح « ماده شکافت پذیر مخصوص » پلوٹونیوم ۲۳۹ و اورانیوم غنی شده یا چند ایزوتوپ ۲۳۵ و ۲۳۳ و هر محصولی که محتوی یک یا چند قلم از ایزوتوپهای مذکور در فوق و همچنین هر ماده شکافت پذیر دیگر که هیئت مدیره بمرور تعیین خواهد کرد میباشد ولی اصطلاح ماده شکافت پذیر مخصوص شامل مواد اولیه نیست.

۲ - منظور از تعریف اورانیوم غنی شده با ایزوتوپ ۲۳۵ یا ۲۳۳ اورانیومی است که محتوی ایزوتوپ ۲۳۵ یا ۲۳۳ یا هر دو بمقداری باشد که نسبت بین مجموع این دو ایزوتوپ با ایزوتوپ ۲۳۸ بیشتر از نسبت ایزوتوپ ۲۳۵ به ایزوتوپ ۲۳۸ که در طبیعت بلست می آید باشد.

۳ - منظور از اصطلاح « مواد اولیه » اورانیومی است محتوی مخلوطی از ایزوتوپها بنسبتی که در طبیعت یافت میشود و یا اورانیومی که مقدار ایزوتوپ ۲۳۵ آن کمتر از میزان طبیعی باشد توریوم Thorium و نیز تمام مواد مذکور در فوق بشکل فلز یا آلیاژ یا ترکیبات شیمیائی مواد پرعیار و هر نوع ماده دیگر که یک یا چند قلم از مواد فوق را با عیاری که هیئت مدیره بمرور تعیین خواهد نمود دارا باشد و همچنین هر ماده دیگری که هیئت مدیره بمرور تعیین خواهد کرد.

ماده بیست و یکم

در امضاء و قبول و اعتبار یافتن اساسنامه :

الف - از تاریخ ۲۶ اکتبر ۱۹۵۶ امضای این اساسنامه از طرف دول عضو سازمان

قوانین

ملل متحد یا دول عضو هر یک از موسسات تخصصی آن آغاز خواهد شد و تا مدت نودروز امضاء آن از طرف دول مزبور میسر می باشد.

ب - دول امضاء کننده با تسلیم اسناد تصویب جزء اصحاب این اساسنامه خواهند شد.

پ - اسناد تصویب از طرف دول امضاء کننده و اسناد الحاقی دولت هائی که عضویت آنها طبق بند ب از ماده ۴ این اساس نامه بتصویب رسیده نزد دولت ایالات متحده امریکا که بدینوسیله بعنوان دولت امانت دار معین شده گذارده خواهد شد.

پ - تصویب یا قبولی این اساسنامه از طرف هر دولت طبق مقررات قانون اساسی آن دولت صورت خواهد گرفت.

ث - این اساسنامه باستثنای ضمیمه آن بمحض تسلیم اسناد تصویب یا قبول از طرف ۱۸ دولت طبق بند پ این ماده اعتبار خواهد یافت مشروط بر اینکه لااقل سه دولت از دولت های کانادا ایالات متحده امریکا فرانسه دولت متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی واتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بین ۱۸ دولت مزبور باشد اسناد تصویب یا قبولی که بعداً تسلیم شود از تاریخ وصول اعتبار خواهد یافت.

ج - دولت امانت دار کلیه دول امضاء کننده را بفوریت از تاریخ تسلیم هر سند تصویب و نیز از تاریخ اعتبار یافتن این اساسنامه مستحضر خواهد داشت دولت امانت دار تاریخ عضویت دولی که بعداً عضویت یابند باستحضار کلیه امضاء کنندگان و امضاء خواهد رسانید.

ج - ضمیمه این اساسنامه از نخستین روزی که برای امضاء اساسنامه معین شده اعتبار خواهد یافت.

ماده بیست و دوم

در ثبت در سازمان ملل

الف این اساسنامه بوسیله دولت امانت دار طبق ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد به ثبت خواهد رسید.

ب - قرار دادهای منعقد شده بین مؤسسه و یا یک یا چند عضو آن یا قراردادهای بین مؤسسه و یک یا چند سازمان دیگر و نیز قراردادهای بین امضاء که منوط بتصویب مؤسسه می باشد در نزد مؤسسه به ثبت خواهد رسید در صورتیکه ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد ثبت اینگونه قرار دادها را الزام کرده باشد مؤسسه آنرا نزد سازمان به ثبت خواهد رسانید.

ماده بیست و سوم

در متون معتبر و رونوشت های مصدق

این اساسنامه که بزبانهای چینی وانگلیسی وفرانسوی و روسی و اسپانیائی تنظیم

قوانین

شده و هر متن آن علی السویه معتبر نمی باشد در بایگانی دولت امانت دار ضبط خواهد شد و رونوشت های مصدقی از آن بوسیله دولت امانت دار بدولت های کشورهای امضاء کننده و نیز بدولت های کشورهایی که طبق بند ب از ماده ۴ عضویت پذیرفته شده اند تسلیم خواهد شد.

با توجه بمراتب مذکور در فوق امضاء کنندگان ذیل که دارای اختیارات لازم هستند این اساسنامه را امضاء میکنند این اقدام در بیست و ششمین روز اکتبر سال ۱۹۵۶ در مقر سازمان ملل انجام پذیرفت.

ضمیمه شماره یک

در کمیسیون مقدماتی

الف - در نخستین روزیکه این اساسنامه برای امضاء آماده میشود یک کمیسیون مقدماتی بوجود خواهد آمد و این کمیسیون مرکب خواهد بود از یک نماینده از هر یک از کشورهای استرالیا - بلژیک - برزیل - کانادا - چکوسلواکی - فرانسه - هند - پرتغال - اتحادیه افریقای جنوبی - اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی - کشورهای متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی و ایالات متحده امریکا بعلاوه یک نماینده از هر یک از شش کشور دیگری که باید کنفرانس بین المللی تنظیم اساسنامه مؤسسه بین المللی انرژی اتمی انتخاب نماید این کمیسیون مقدماتی تا اعتبار یافتن این اساسنامه و سپس تازمانی که طبق ماده ۴ کنفرانس عمومی تشکیل نشده و هیئت مدیره انتخاب نگشته است ادامه خواهد یافت

ب - مخارج این کمیسیون مقدماتی ممکن است با وامی که از طرف سازمان ملل متحد داده میشود تأمین گردد و کمیسیون مقدماتی با مقامات صالحه سازمان ملل برای این منظور ترتیبات لازم و از جمله ترتیب تأدیه این وام را از طرف مؤسسه خواهند داد و هر گاه این اعتبارات کافی نباشد کمیسیون مقدماتی میتواند مساعده هایی از دولتها دریافت کند و این مساعده ها را میتوان از بابت سهمیه ای که دولتهای ذینفع باید به مؤسسه تادیه کنند کسر نمود.

کمیسیون مقدماتی :

- ۱ - متصدیان امور خود را انتخاب و آئین نامه داخلی خود را تنظیم می نماید.
- بنا بضرورت تشکیل جلسه میدهد و محل اجلاس خود را معین میکند و کمیته هایی را که لازم تشخیص دهد بوجود می آورد.
- ۲ - یک دبیر مأمور اجرا و کارمندان لازم را منصوب خواهد کرد و حدود اختیارات و وظائف آنان را معین خواهد نمود.
- ۳ - ترتیب اجلاس نخستین کنفرانس عمومی که از جمله شامل تهیه دستور موقتی و طرح آئین نامه داخلی میباشد خواهد داد این اجلاس باید هر چه زودتر پس از اعتبار یافتن این اساسنامه بعمل آید.
- ۴ - امضاء نخستین هیئت مدیره را طبق قسمت های الف - ۱ و الف - ۲ و بند ب از ماده ۴ تعیین میکند.

فوابن

- ه - در موضوعات مربوط بمؤسسه كه محتاج به بذل توجه فوری میباشد و از جمله:
- الف - امور مالی مؤسسه
  - ب - برنامه ها و بودجه نخستین سال مؤسسه
  - پ - مسائل فنی مربوط بطرح عملیات آینده مؤسسه
  - ت - تشکیل هیئت کارمندان دائمی مؤسسه
  - ث - مقر دائمی مؤسسه مطالعه و گزارشها و توصیه‌هائی برای نخستین جلسه کنفرانس عمومی و هیئت مدیره تهیه خواهد کرد.
- ۶ - درباره شرایط قرارداد مربوط بمقر مؤسسه و نیز درباره تعیین وضع حقوقی مؤسسه و حقوق و تعهدات آن در قبال دولت مهماندار توصیه‌هائی بنخستین جلسه هیئت مدیره تسلیم خواهد نمود.
- الف - طبق ماده ۲۶ این اساسنامه مذاکرات را بمنظور تهیه طرح قرارداد با سازمان ملل شروع خواهد کرد این طرح قرارداد باید بنخستین اجلاس کنفرانس عمومی و نیز بنخستین جلسه هیئت مدیره تقدیم شود.
- ب - بطوریکه در ماده ۱۶ این اساسنامه پیش‌بینی شده است در باب روابط مؤسسه با سایر سازمانهای بین‌المللی بنخستین جلسه کنفرانس عمومی و هیئت مدیره توصیه‌هائی تقدیم خواهد کرد.
- متن اساسنامه كه مشتمل بر ۲۳ ماده و يك ضمیمه است در جلسه روز سه‌شنبه ششم خردادماه ۱۳۳۷ بتصویب مجلس شورایی رسید.
- نایب رئیس مجلس شورایی - امان‌الله اردلان

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی